

GazeteVefa

Vefa Lisesi Grenadron Takımı ile Röportaj

İlk Hedefiniz Akdeniz'dir!

Osmanlı'dan Kalan Bir Müslüman Bölgesi: Sancak

LİMONLU VE ÇİKOLATALI CHEESECAKE TARİFİ

Nida Nur Efe

Havaların ısınması ve yazın kapımızda olması sebebiyle bu günlerde canımız bizi serinletecek lezzetler ister oldu. Gazetenin bu ayki sayısında tam da buna yönelik vereceğim cheesecake tarifi ile siz de en lezzetli cheesecake'leri yapabilir, sanılanın aksine aslında hiç de zahmetli olmayan bu tatlıyı evlerinize taşıyabilirsiniz. Kollarınızı sıvayın, haydi mutfağa!

Malzemeler:

Cheesecake ve tabanı için:

- 2 paket (270 gram) yulaflı bisküvi
 - 100 gram eritilmiş tereyağı
 - 3 yumurta
 - 600 gram labne peyniri
 - 1 su bardağı şeker
 - 1 paket vanilya
 - 1 yemek kaşığı tepeleme patates veya mısır nişastası
 - 1 limon kabuğu
 - Yarım limonun suyu
- Çikolatalı sos için:**
- 1 paket krema
 - 140 gram bitter çikolata
 - 40 gram sütlü çikolata
- Limon sosu için:***
- 1 su bardağı su
 - 1 limon kabuğu rendesi ve suyu
 - 2 yemek kaşığı nişasta
 - 4 yemek kaşığı şeker

Hazırlanışı

Cheesecake yapımına geçmeden önce, kullanacağımız kelepçeli kek kalıbını hazırlayarak işe başlıyoruz. Tabanlarına ve yan duvarlarına yağlı kağıt yapıştırdığımız kek kalıbının etrafına, içi su almayacak şekilde alüminyum folyo sarıyoruz ve kenara ayırıyoruz.

Cheesecake'in tabanı için yulaflı bisküvilerimizi rondo yardımı ile toz haline getiriyoruz. O esnada ocağa erittiğimiz tereyağını bisküvilerin içerisine ekledikten sonra malzemeler iyice özdeşleşecek şekilde karıştırıyoruz ve tabanı düz bir bardak yardımı ile kalıbımızın zeminine her tarafa eşit miktarda gelecek şekilde yayıyoruz.

TAVŞAN RALPH VE KAPİTALİST DÜNYADA META

Merve Abacı

Geçtiğimiz ay yayımlanan ve hayvan deneylerini konu alan Tavşan Ralph belgeseli, büyük bir başarı yakalayarak alanında yüksek farkındalık kazandıran çalışmalardan biri oldu. Bu videonun üzerine, cruelty-free* hakkında tartışmalar başladı ve “hayvanlar üzerinde deney yapan makyaj markalarını kullanmaları” gerekçesi ile kadınların sosyal medyada suçlanmasını da beraberinde getirdi. Belgesel, aynı zamanda hepimiz için büyük bir iç sorgulamaya ışık tutarak yaşadığımız yüzyılda üretim sektörü ile ilgili gerçekleri ortaya koydu. Ayrıca etik kararlar almanın karmaşıklığını gözler önüne serdi.

Kullandığımız diş macunundan saçımızı yıkadığımız şampuana kadar pek çok ürünün ya kendisi ya da içinde barındırdığı kimyasallar, hayvanlar üzerinde test yapılarak piyasaya sürülüyor. Bu testlerin bazıları, belgeselde görüldüğü gibi hayvanların deri ve gözlerinde iritasyon olup olmadığına bakılarak yapılıyor. Bazılarında denek hayvanın bir alerji geliştirip geliştirmediği gözleniyor. Bu deneyler, hayvanlar üzerinde

kalıcı hasarlar bırakıyor ve çoğu zaman ölümlere sonuçlanıyor. Üstelik hayvanlar kullanılmadan gerçekleşen modern metotlar daha güvenilir olsa bile. Zira laboratuvar ortamında geliştirilen yapay yöntemlerde insan derisi çok daha iyi şekilde taklit edilebiliyor.

Pek çok marka, hayvan deneyini yasal düzenlemeler mecbur bıraktığı için yapıyor. Bunu zorunlu tutan ülkeler arasında devasa pazar hacmi ile en başta Çin geliyor. Çin'in yasaları, yerli olmayan ve Çin pazarına giren tüm kozmetik ve kişisel bakım ürünlerinde hayvan deneyini zorunlu tutuyor. Burada dikkat etmemiz gereken bir şey var; Çin, kendi ülkesine ait markaları bu yasadan muaf tutuyor. Yani burada halk sağlığından endişe etmelerinden ziyade stratejik bir hamlenin var olup olmadığını sorabiliriz. Pek çok marka da 26 milyar dolar değerindeki devasa hacimli bu pazarı kaçırmamak için en azından Çin'de piyasaya sürülen ürünlerinde hayvan testi yapıyor.

YAZININ TAMAMI İÇİN SAYFA D2!

DİLDE CİNSİYETÇİLİK

Gündelik hayatta kullanılan kelimelerin nasıl anlamlar taşıyabileceğini ya da çevrenizi nasıl etkilediğini hiç düşündünüz mü? Dilimize yerleşmiş, kullandığımız kelime ve kalıplar düşündüğümüzden çok daha fazla anlam içermekte. “Dil milletin aynasıdır.” sözünü rehber edinirsek, Türkçede kullanılan bazı kalıpların bizlere anlatmak istedikleri olabilir mi?

Dil; düşünce ve duyguları bildirmeye, anlamaya yarayan bir sistemdir yani düşünce, dil sayesinde var olabilir. Bu iki unsur sonsuz bir etkileşim içerisindedir. Dil; anlatmak istenilen düşüncelere, kimler arasında kullanıldığına göre gelişir ve bu yönde şekillenir. Aynı şekilde düşünce de dilden etkilenir çünkü insan dilin izin verdiği sınırlar içerisinde düşünebilir. Kültür de düşünce gibi dilden ayrı düşünülmeyecek öğelerin başında gelir. Wilhelm von Humboldt, dilin insan zihninin yaratıcı yeteneğinin sonucu ortaya çıktığını ve her dilin kullanıldığı topluluk için özel bir mülkiyet anlamına geldiğini belirtir. Bu nedenle her dil kendi yapı, ses, sözcük vb. özellikleri ile diğer dillerden ayrılan bir kimliğe sahiptir. Bir dilde kullanılan argo kelimeler, deyimler, atasözleri kültürün birer ögesidir ve kültürü aktarma-

da görev alır. İşte bu yüzden ki tarih boyunca toplumların kullandıkları dil; o topluma ait manevi değerler, kültür, düşünce anlayışı hakkında bilgi edinilen temel kaynak olmuştur çünkü dilin amacı kültürü ve düşünceyi iletmektir. Bir toplumda hakim olan anlayış neyse, dil de onu anlatabilecek şekilde evrilir ve evrilmek zorundadır.

Toplumun dili etkilediği gibi, dil de toplumu etkiler. Bunun en büyük örneklerinden biri de sömürgeci devletlerin işgal ettikleri bölgelerde yerel dilin konuşulmasına engel olmaları, orada yaşayan halkı kendi dilini öğrenmeye zorlamasıdır. Başka bir dili kullanmaya başlayan toplum, zaman içerisinde kendi toplumuna ait dili unuttukça kültürü de unuttur. Konfüçyüs de “Bir ülkeyi yıkmak mı istiyorsunuz? Önce dili tahrip edin.” diyerek bu düşünceyi desteklemiştir. Kullanılan dil bireyin bilincini oluşturan, benliğini biçimlendiren temeldir; bilincin köklerine, bilinçaltının derinliklerine uzanan başlıca unsurdur.

Özetlemek gerekirse dil, insan için ve insana dair çok şey ifade eder. Bu sebeple Türkçe başta olmak üzere günümüzde kullanılan dillerde görülen cinsiyetçi ifadeler hafife alınmamalıdır. Mademki dil toplumun aynasıdır, dilde

ÇİKOLATA PARÇACIKLI KURABIYE

Edasu Güvenç

Bu ay, sizlere yiyebileceğiniz en iyi çikolatalı kurabiye tarifini püf noktalarıyla beraber vereceğim. Ortası sakızimsı, kenarları çıtır çıtır, oldukça tatlı, tam bir Amerikan kurabiyesi. Şu ana kadar yaptığım herkes bayılarak yedi ve benden tarif istedi. Dışarıda yiyebileceğiniz bütün kurabiyelerden daha lezzetli ve çok daha ucuz. Tarifin orijinali Joshua Weissman'e ait ancak orijinal tarif benim için aşırı tatlı olduğundan bazı değişiklikler yaparak kurabiyenin yapısını bozmadan tatlılığını azalttım.

Malzemeler

- 200 gr un (2 su bardağından biraz az)
 - Bir çimdik tuz
 - 4 gr karbonat ya da kabartma tozu (yarım çay kaşığı)
 - 1 paket vanilin ya da 2 çay kaşığı vanilya özü
 - 110 gr eritilmiş tereyağ *
 - 200 gr esmer şeker (1 su bardağından biraz az)**
 - 80 gr beyaz şeker (yarım su bardağından biraz az)***
 - 100 gr bitter çikolata (damla çikolata ya da kare çikolatayı bıçakla kabaca doğrayın)****
 - 1 yumurta + 1 yumurta sarısı
- *Ben daha önce hiç denemedim ancak tereyağ için vegan alternatifi olarak Hindistan cevizi yağı, ayçiçek yağı veya zeytinyağı; yumurta için vegan alternatifi olarak 1.5 olgun muz veya 4 yemek kaşığı aquafaba kullanabilirsiniz.
- **Esmer şeker, kurabiyenin sakızimsı kıvamını sağladığı için koymanız çok önemli.
- ***Kurabiye için daha tatlı istiyorsanız beyaz şekeri 110 gram, bitter çikolatayı 200 gram koyabilirsiniz.
- ****Bitter çikolata yerine sütlü çikolata koyarsanız kurabiye daha tatlı olacaktır ancak sütlü çikolata fırında yanabilir.

Yapılışı

Un, tuz, karbonat ve vanilini bir kapta karıştırın. Başka bir kapta şeker ve eritilmiş tereyağını karıştırın. Şeker ve tereyağının içine yumurtaları ekleyip karıştırmaya devam edin. Kuru karışımı ıslakların içine ekleyin ve katlayarak karıştırın.* 100 gr bitter çikolatayı ekleyin ve katlayarak karıştırmaya devam edin. Üstünü streç filmle kaplayıp buzdolabında yarım saat ya da buzlukta 15 dakika bekletin.** Kurabiye hamurunu, bir yemek kaşığı ya da dondurma kaşığı yardımıyla yağlı kağıt serdiğiniz bir fırın tepsinine aralıklı olarak dizin. Hamuru top şeklinde bırakın, bastırmayın ya da kurabiye şekli vermeyin.*** 180 derece önceden ısıtılmış, alt üst fanlı ayarda 8-10 dakika pişirin.****

*Karışımı kesinlikle katlayarak karıştırın ve çok fazla karıştırmayın. Fazla karıştırmayla gluten açığa çıkacağı için kurabiyeleriniz sert olacaktır. **Buzdolabında veya buzlukta bekletmeyi atlamayın. Donan tereyağ fırına girdikten sonra eriyecek, top şeklinde koyduğunuz hamur kurabiye şeklini alacak ve ortası sakızimsı, kenarları çıtır çıtır bir yapısı olmasını sağlayacak. Eğer kurabiyelerin fırından çıktıktan sonra hala kurabiye şeklini almamışsa, fırından çıkar çıkmaz üstlerine bir bardakla bastırabilirsiniz. ***Kurabiye fırından çıktıktan sonra pişirmesi gibi görünmek ve yumuşak olacak, bu tamamen normal. Fırından çıkardıktan sonra 15 dk bekledikten sonra yemeye hazır hale gelecektir. ****Üstlerine kaya tuzu serpererek ya da direk yiyebilirsiniz. Afiyet olsun!

GÜNDEM

AFRİKA KITASINDAKİ EN
ESKİ İNSAN MEZARI
KEŞFEDİLDİ

Selen Vatansever

Arkeologlar, Afrika’da yürüttükleri alan araştırması sırasında kitadaki en eski insan mezarını keşfetti.

Detayları “Nature” dergisinde yayımlanan çalışmada, Kenya’nın güneydoğusunda, sahil şeridinden 10 kilometre uzaklıkta bulunan “Panga ya Saidi Mağarası”nda gerçekleştirilen kazılarda bulunan kemiklerin, yaklaşık 78 bin yıl önce defnedilmiş 3 yaşındaki bir çocuğa ait olduğu kaydedildi.

2013 yılında yapılan kazı sonrası ilk parçaları bulunan kemiklerin oldukça hassas durumda olduğunu belirten arkeologlar, kemikleri zarar vermeden bulunduğu bölgeden çıkarabilmenin 4 yıldan uzun sürdüğünü belirtti.

Kemiklerin bulunduğu bölgeyi 40 santimetre çapında ve 13 santimetre derinliğinde bir blok halinde çıkartıp koruyucu malzemelerle kaplayan arkeoloji ekibi, bloğu incelenmesi için Nairobi Ulusal Müzesi’ne

gön derdiler.

Daha sonra araştırmacılar, kemiklerin bulunduğu toprak bloğunun 3 boyutlu x-ray cihazı ile daha detaylı incelenmesi için bloğu İspanya’daki özel bir laboratuvara gönderdi.

Tamamlanan analiz sonucunda kemiklerin, dizleri karnına çekilmiş, sağına yatar bir şekilde bulunan ve yaklaşık 78 bin yıl önce kefenlenerek defnedildiği tahmin edilen bir çocuğa ait olduğu sonucuna varıldı. Mezarda bulunan iki küçük diş, omurga, omuz ve kaburga kemiklerinin homo sapiens insan türüne ait bulgularla eşleştiği belirtildi.

Aynı bölgede 2013 ve 2017’de yapılan kazılarda da bilim insanları oldukça kırılgan olan bazı kemiklere rastlamıştı. Ancak uzmanlar elde edilen bulguları iyileştirmede zorlanınca 3 boyutlu tarayıcılarla kazılara kaldığı yerden devam edildi.

Ayrıca mezarın içinde ve çevresinde; kazı yapmak, delmek ve mızrak

yapmak için kullanılan tahtadan ve taştan aletler bulundu.

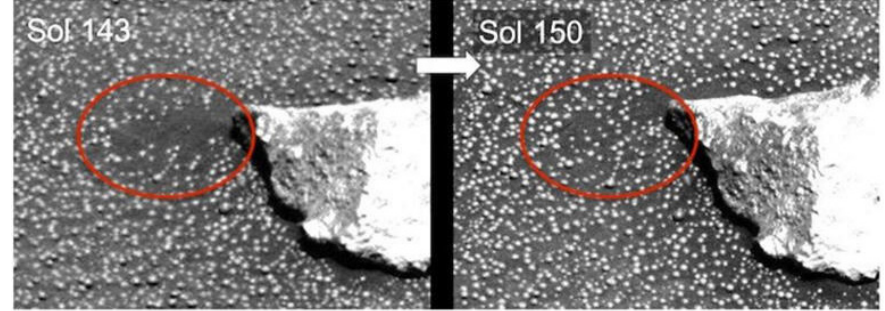
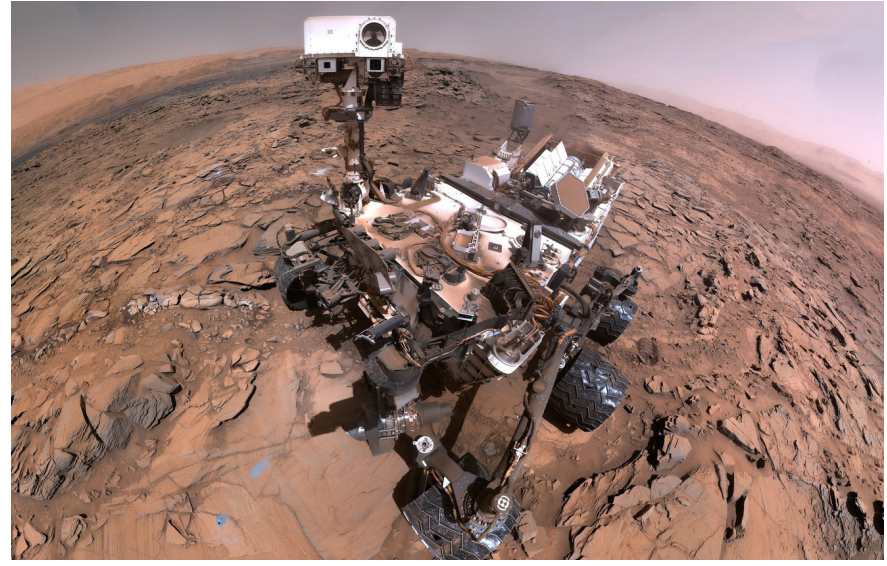
Defnedilen çocuk bedeninin yanında insan yapımı aletlere de rastlayan araştırmacılar, çocuğun defin şeklinin sadece insanlara ait olabilecek ve bir inanç sistemini yansıtan karmaşık bir ölüm ritüelini yansıttığına dikkat çekti.

Max Planck Enstitüsü İnsanlık Tarihi Bilimi Tarih Öncesi profesörlerinden Michael Petraglia, gerçekleştirilen keşfi “olağanüstü” olarak nitelendirerek: “Bu Afrika’da bulunan en eski insan mezarı. Bizlere bu gün çok tanıdık gelen bilme yetimiz, sosyallüğimiz ve davranışlarımız hakkında bir şeyler anlatıyor.” diye konuştu.

Arkeologlar, daha önce İsrail’in Nasıra (Nazareth) şehrinde bulunan bir mağarada da insanlara ait olduğunu tespit edilen en az 90 ila 130 bin yıl öncesine ait kemik kalıntılarına rastlamıştı.

MARS'TA MANTAR MI
BULUNDU?

Öykü Dönmez

Photographed by rover Curiosity. Sol 143 documents area of soil devoid of spherical structures (circled in red). Seven days later, at least 18 spherical specimens have appeared in that same area.

Başka gezegenlerde yaşamın olup olmadığı gündemdeki yerini korurken bazı bilim insanları Mars’ta büyüyen mantar benzeri oluşumlar gözlemlediklerini iddia ettiler. Bu konu kapsamında NASA’nın Mars’ta yürüttüğü dayanıklılık testleri, siyah küf mantarı dahil olmak üzere bazı mikrop türlerinin gezegenin yüzeyinde belirli bir süre boyunca hayatta kalabildiğini göstererek iddiaları güçlendirdi. Eğer araştırmalar ve iddialar doğruysa, bu bulgular uzun süredir gündemde olan ve tartışma yaratan bir konu olan Kızıl Gezegen’deki yaşamın kanıtı niteliğinde olabilir.

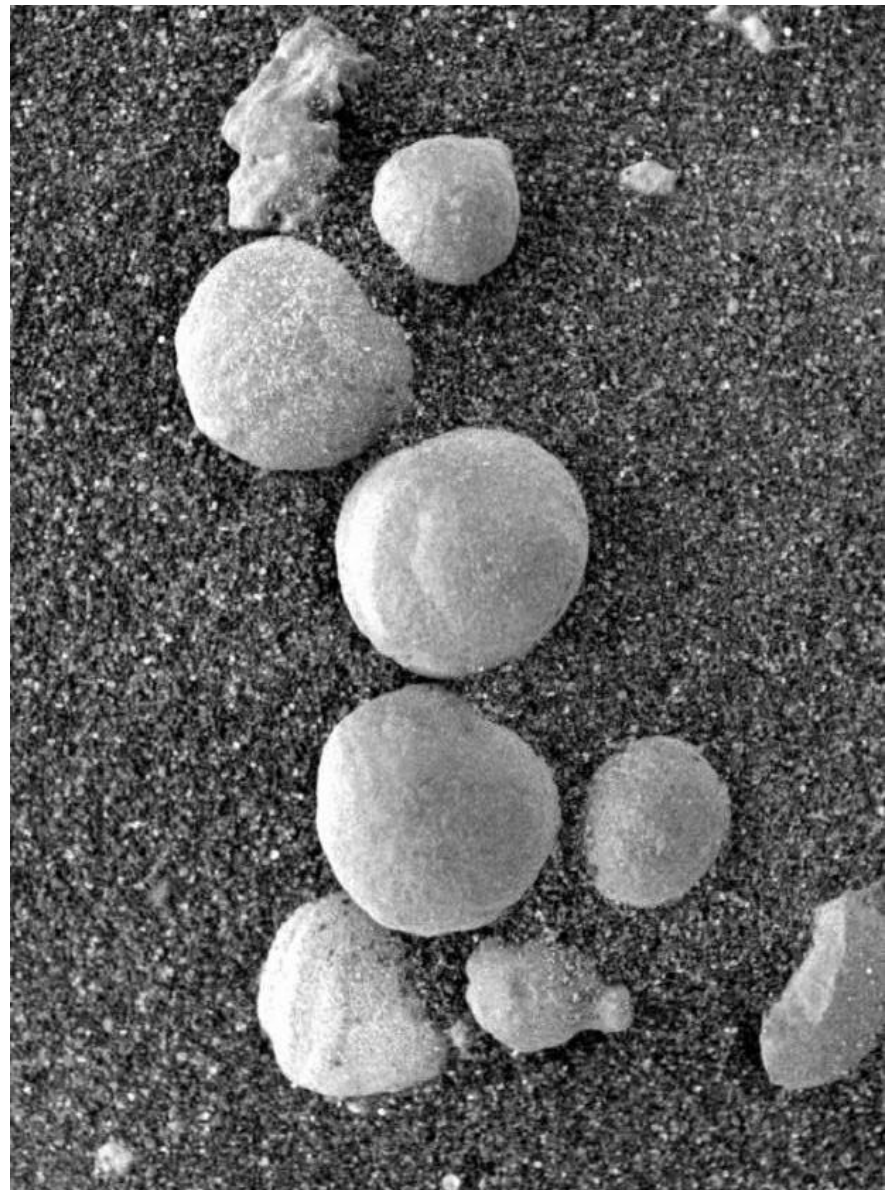
İddialar, astrofizikçi Dr. Rudolph Schild, mikrobiyolog Dr. Xinli Wei ve Dr. Rhawn Gabriel Joseph’in Mars’ta mantar olduğuna inandıklarını belirten açıklamalarıyla gündeme geldi. Canlıların gerçekten mantar olup olmadığını kesinleştirmek için yapılan araştırmalarda, NASA’nın “Opportunity” ve “Curiosity” keşif araçlarından ve ajansın Mars Keşif aracına takılı “HiRISE” yüksek çözünürlüklü kamerasından alınan görüntüler incelendi. Ayrıca bu mantar benzeri örnekler, Kızıl Gezegen’de çalışmalar yürüten “Curiosity” gezgin robotunun tepesinde de görüldü.

Gelişmeler, NASA’nın Opportunity keşif aracı tarafından geçmişte çekilen Mars yüzeyinde mantara benzeyen oluşumların görüldüğü fotoğrafları tekrar gündeme getirdi. Opportunity ekibi, o zamanlar bu oluşumların hematit adı verilen yaygın bir kaya minerali olduğunu açıklayarak iddiaları çürütmüştü. Fakat bu açıklamadan tat-

min olmayan ve görüntülerdeki yuvarlak oluşumların mantar olduğunu düşünen bazı bilim insanları bu konu hakkında tekrardan bir araştırma başlattılar. Sonuçlar, bu oluşumların,

mantarlar gibi 3-4 günlük bir zaman diliminde büyüyor olduğunu göstererek tartışma yarattı. Ancak Mars koşulları hakkında hala yeteri kadar bilgi sağlamadığından böyle bir benzerliğin Kızıl Gezegen’deki yaşamı tam olarak kanıtlamayacağı düşünüldü.

Yayımlanan çalışmada, bu bulguların hiçbirinin mutlak doğru olmadığı da şu cümlelerle belirtildi: “Mars’ta yaşam olup olmadığı sorusu son derece tartışmalı. Biyolojiyi savunanlar bile henüz kesin kanıt bulduklarını iddia etmediler.” Sonuç olarak, konuyla alakalı kesin bir sonuca varılamaması ile birlikte; görüntüler mantara benzese de bu tür morfolojik benzerliklerin yaşamın kanıtı olamayacağı savunuluyor. Ancak bu bilgiler Mars’ta erken yaşam potansiyelinin olmadığını da göstermiyor. Aksine, Dünya’daki gibi doğal kaynaklara sahip olmamasına rağmen; 1993’te başlatılan “Mars Exploration Program” kapsamındaki Kızıl Gezegen’deki araştırmalar son hızıyla devam ediyor. Konuyla alakalı şu cümleler kullanıldı: “Mars’ta şimdiki ve geçmiş yaşamı araştıran hemen hemen tüm bilim adamları olumlu bulgular bildirdi. Şaşırtıcı olan, Mars’ta yaşam olmaması olurdu.”

GÜNDEM

Çin'in Kontrolden Çıkan Roketi Dünya'ya Düştü

Aynur Toraman

Çin, 29 Nisan'da fırlattığı ancak daha sonra kontrolden çıkan roketin Çin saatiyle 10.24'te Hint Okyanusu'na düştüğünü bildirdi.

Çin, "Long March 5B" roketini 29 Nisan'da Hazine Adası'ndan Tianhe çekirdek modülünü uzaya taşımak için fırlatmıştı. Fırlatmanın ardından yaklaşık altı ay boyunca uzay ziyaretlerinde astronotlar için birincil yaşam alanı olacak olan Tianhi modülü, roketten

Çin İnsanlı Uzay Mühendisliği Ofisi'nden yapılan açıklamaya göre, 29 Nisan'da uzaya fırlatılan Long March 5B roketinin gövdesinin kontrolden çıkmasının ardından, atmosferde yanan roketin dünyaya geri dönen kalıntıları Hint Okyanusu'na düştü. Saatte 27 bin 600 kilometre hızla Dünya'nın etrafından dönen gövdenin büyük bir bölümünün Dünya'ya girerken parçalandığını belirtildi.

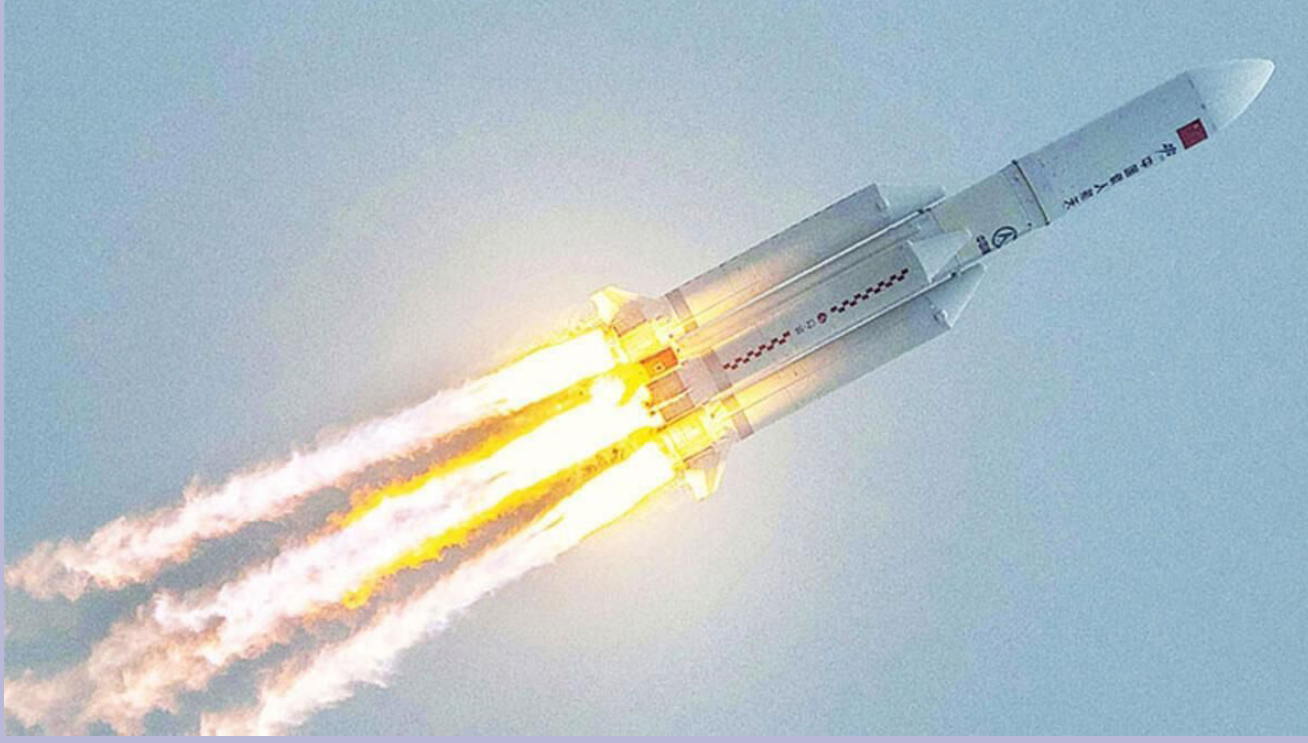
Roketin Dünya'ya dönüşü ön-

ayrılmış ve planlanan yörüngeye girmişti. Ancak Çin'e ait Long March 5B tipi roketin kontrolden çıkması ile dünya alarmı geçmişti. ABD Uzay Kuvvetleri Komutanlığı, Çin'e ait kontrolden çıkmış uzay roketinin 8 Mayıs'ta yeryüzüne düşmesinin beklendiğini ve roketi takibe devam ettiklerini açıklamıştı.

cesinde, enkazının yerleşim bölgelerine düşebileceğine dair endişeler vardı. Ancak uzay uzmanları, Dünya'nın büyük bir kısmının okyanusla kaplı olması nedeniyle insanların zarar görmeye olasığının çok düşük olduğunu söylüyordu. Ayrıca EU

SST, internet sitesinden yayımladığı açıklamada; düş-

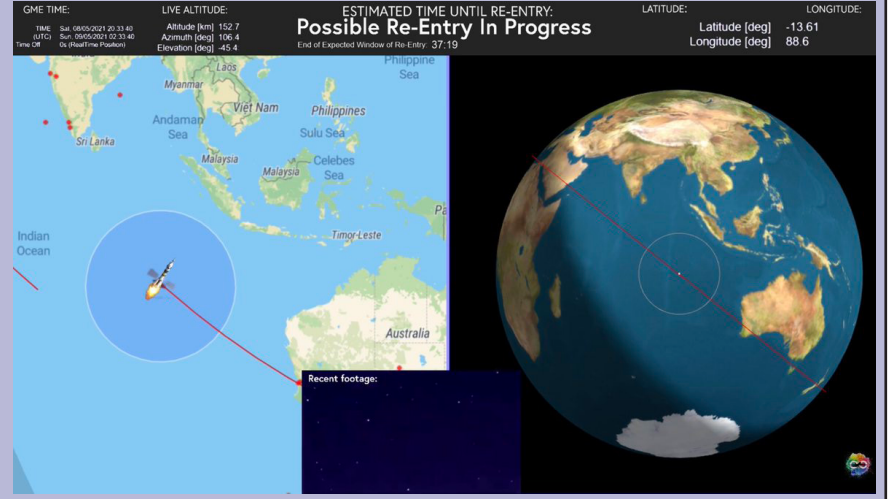
şün etkisinin 'düşük' olmasını beklediklerini ama roket enkazının kontrolsüz ilerleyişinin öngörülerini de zorlaştırdığını söylemişti. ABD Uzay Komutanlığı

Çin Bu Konuda Sabıkalı

McDowell, Çin'in daha önce uzaya yolladığı roketlerden biriyle de benzer bir sorununun yaşandığını belirtirken, "Son yolladıkları Long March-5B roketinden büyük metal parçalar gökyüzünde uçmuş, Fildişi Sahili'nde birçok binaya zarar vermişti. Çoğu yeryüzüne düşmeden yanıp yok olmuştu ama düşen büyük metal parçalar da vardı. Neyse ki kimse yara almadı" dedi.

Yine Çin'in 29 Eylül 2011'de yörüngeye fırlattığı uzay mekiği "Tiengong-1" (Gök Saray), 2018'de Dünya'ya inişi sırasında kontrolden çıkarak Dünya atmosferine girmişti. Güney Pasifik'e doğru yönelen mekiğin parçaları büyük oranda atmosferde parçalanmıştı. O dönemde mekiğin Türkiye'ye düşmesi ihtimali üzerinde de

Ajansı (NASA) yöneticisi Bill Nelson, yaptığı açıklamada Çin'in konu hakkında şeffaf davranmadığını belirterek uzay enkazı konusundaki standartları karşılamadığını ve insan hayatını riske attığını söyledi. Ayrıca uzay yolculuğu yapan ülkelerin uzay nesnelerinin Dünya'ya geri getirilmesinde insanlara yönelik riskleri en aza indirmesi ve

duruluyordu. 2019 yılında ise Çin'in "Long March 3B" isimli roketinin parçaları, fırlatma sonrasında evlerin üzerine düşmüştü.

Nasa'dan Tepki

Long March 5B roketinin uzaya gönderildikten sonra kontrolden çıkarak Dünya'ya düşmesine Amerika Birleşik Devletleri'nden tepki geldi.

ABD Ulusal Havacılık ve Uzay

Roma'da Bir Mağarada Dokuz Farklı Neandertal'in Kalıntısı Bulundu

Selen Vatansever

Roma'nın yaklaşık 100 kilometre güneydoğusundaki Guattari mağarasında, yedi erkek, bir kadın ve bir çocuğa ait olduğu tespit edilen neandertal kalıntıları bulundu. Bulunan kalıntıların en eskisi yaklaşık 100 bin yaşındayken bazı kemiklerin ise 50 bin ve 68 bin yıllık olduğu tespit edildi.

Kafataslarından, parmak kemiklerinden ve kırık çene kemikleri gibi çeşitli kemiklerden oluşan kalıntıların bulunduğu Guattari mağarası, 1939 yılında tesadüfen keşfedildiğinde de içerisinde neandertal kalıntıları bulunmuştu. Ancak o zamandan bu yeni keşfe kadar geçen yıllar boyunca herhangi bir

yıllar boyunca herhangi bir farklı kalıntıya rastlanmamıştı. Yürütülen yeni araştırmada mağarada neandertal kalıntıları ile birlikte gergedanlar, dev ge-yikler, yabani atlar, sırtlanlar ve sebze kalıntıları da bulundu.

Tor Vergata Üniversitesinden arkeoloji profesörü Mario Rolfo, yapılan bu keşif ile ilgili "Bu muhteşem bir keşif. Muhtemelen bir depremin neden olduğu bir çöküş bu mağarayı 60 bin yıldan fazla bir süre boyunca kapattı ve böylece içeride kalan kalıntıları on binlerce yıl korudu." ifadelerini kullandı.

Araştırmayı yürüten arkeologlara göre Neandertaller, o dö-

nemde sırtlanlar için önemli bir avmışlar. Özellikle çocuklar ve hasta, güçsüz yaşlılar gibi savunmasız olanların sık sık sırtlanlar tarafından avlandığını belirten araştırmacılar, Guattari Mağarası'nın sırtlanlar için bir in olabileceğini söylüyor. Bu da, sırtlanların avladığı Neandertalleri sürükleyerek mağaraya taşımış olabileceği ihtimalini ortaya çıkarıyor. Ancak üzerinde durulan bir diğer ihtimal ise geçmişte de içerisinde Neandertal kalıntılarının bulunduğu bu mağaranın, insanlar için bir yaşam alanı olmuş olması. Bu senaryoda da sırtlanların mağarayı işgal ettiği düşüncesi şekilleniyor. Ortaya çıkan yeni kalıntıların Ne-

andertaller ile ilgili çalışmalara büyük katkı sağlayacağı düşünülüyor. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda; mağarada elde edilen diş tartarlarında yapılan incelemeler, Neandertallerin beslenme alışkanlıklarına dair veriler sunmaya başladı bile. Araştırmaya göre Neandertaller beyinlerinin büyümesine katkıda bulunan tahıllar tüketiyordu.

İtalya'nın Kültür Bakanı Dario Franceschini: "Tüm dünyanın konuşacağı olağanüstü bir keşif. Bu bulgular, Neandertaller üzerindeki çalışmaları zenginleştirmeye yardımcı olacak." dedi.

Neandertaller, Atlantik kıyılarında Ural Dağları'na kadar yaklaşık 400 bin yıl öncesinden 40 bin yıl öncesine kadar Avrasya'da yaşadılar ve insanlar bu bölgeye yerleştikten sonra yok oldular. Geçen yıl, Bulgaristan'da bulunan kalıntılar ve aletler, modern insanların ve Neandertallerin Avrupa'da bir

kaç bin yıl boyunca aynı anda bulunduğunu ortaya çıkardı. Bu durum, iki türe biyolojik ve kültürel etkileşim için bolca zaman vermişti.

Genellikle modern insanların basit, tıknaz akrabaları olarak gösterilen Neandertallerin, aslında benzer beyinleri vardı ve zengin bir kültür geliştirdiler. Neandertaller, karmaşık taş aletlerinin ve boyalı takıların ötesinde, mağaraları süslüyorlar ve el şablonları bırakıyorlardı.

440 bin yıl kadar önce evrimleşmiş, 40 bin ila 28 bin yıl kadar önce ise soyları tükenmiş bir insan türü olan Neandertaller, en yakın kuzenlerimizden biri olarak biliniyor. Neandertaller ile genlerimiz sadece yüzde 0,12 oranında farklılık gösteriyor. Aynı zamanda modern insanlar ile Neandertallerin uzunca yıllar boyunca Avrupa'da bir arada yaşadığı biliniyor. Bulunan kalıntılar ise DNA incelemesinden geçirilerek yaşam şekilleri hakkında fikir oluşturacak.

GÜNDEM

NETFLIX’TE BU AY

Zeynep Nur Karaş

Vaka sayılarının oldukça artması sebebiyle tam kapanmada olduğumuz şu dönemde, en büyük hobilerimizden biri de film ve dizi izlemek olsa gerek. O yüzden siz okurlarımız için Mayıs ayında Netflix’e gelecek yeni dizi ve filmleri derledik. İyi seyirler.

Jupiter Legacy

2021 yılının en çok beklenen dizilerinden biri olan Jupiter’s Legacy, 8 yılın ardından 7 Mayıs’ta yayınlanacak. Mark Millar ve Frank Quitely’nin çizgi roman serisinden uyarlanmış dizinin konusu ise, tarihteki ilk süper kahramanların görevlerini çocuklara devretme süreçleri olacak.

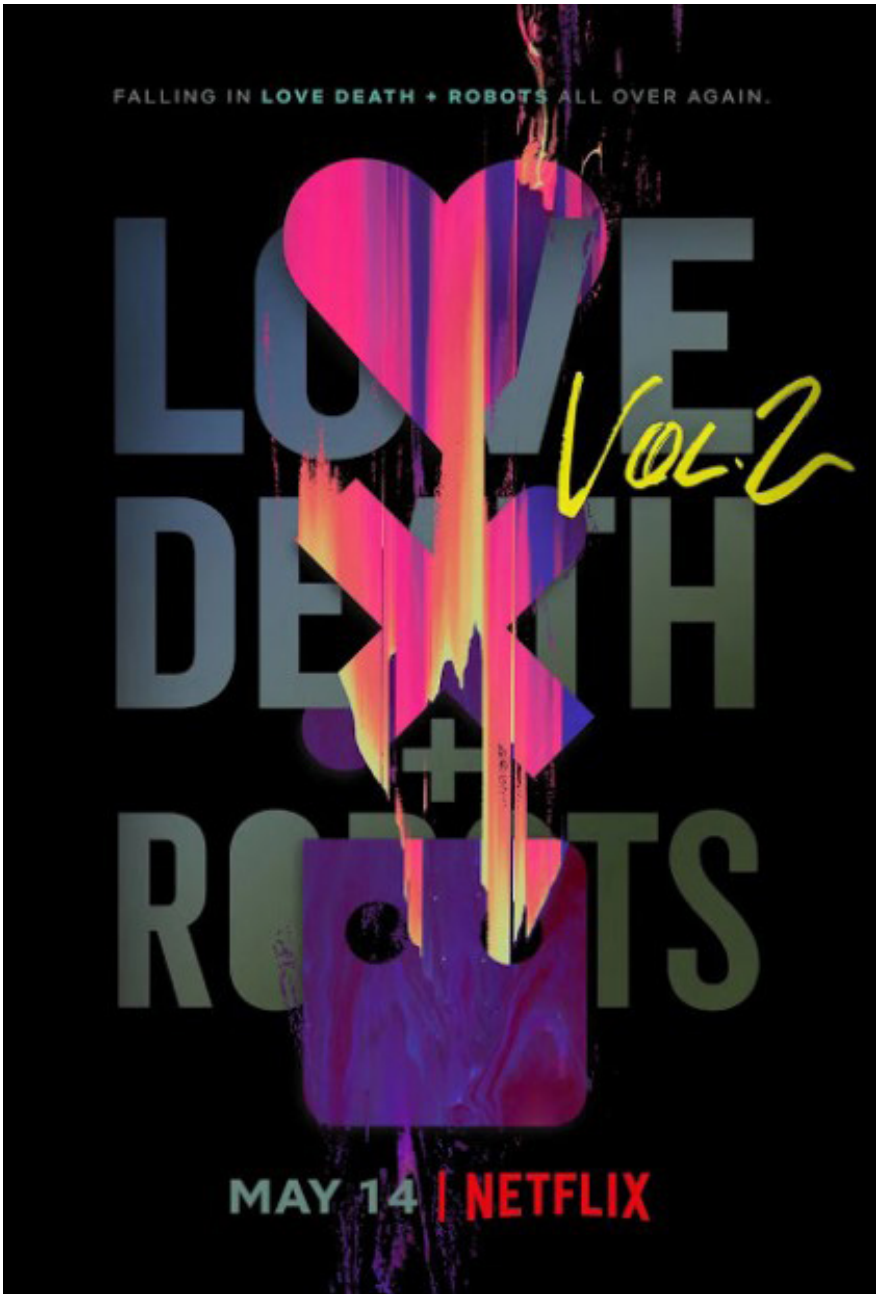
Ragnarok 4. Sezon

Oldukça geniş izleyici kitlesi olan, ilk bölümü 2020’de yayınlanmış Ragnarok’un ikinci sezonu da Netflix’in Mayıs ayı planları arasında. İskandinav mitolojisinden esinlenerek yapılmış dizi, iklim değişikliklerinden etkilenen Norveç’te küçük bir kasabaya yeniden taşınan Magne isimli karakterin, yavaş yavaş bazı güçler kazanmasını konu ediyor. Genç bir kadroya sahip olan dizinin ikinci sezonu 27 Mayıs’ta yayınlanacak.

Love, Death, Robots 2. Sezon

18 kısa öyküden oluşan ve her bölümde farklı bir konunun ele alındığı dizi; bilim kurgudan komediye, fantastikten korkuya birbirinden farklı türleri kapsıyor. 14 Mayıs’ta ikinci sezonu

yayınlanacak dizi netflixin en orijinal ve alışılmamış dizileri arasında yer alıyor.

Army Of The Dead

Zack Snyder’in zombi türüne dönüş filmi Army Of The Dead, bir zombi istilasından sonra karantinaya alınan Las Vegas’ta, çılgın bir soygun planını uygulamaya çalışan bir grup paralı askerin hikayesini anlatıyor. Dizi, 21 Mayıs’ta yayınlanacak.

Oxygen

Film, uyandığında kendini oksijen seviyesi gitgide azalan dondurucu soğuk bir tüpün içinde bulan kadının hikayesiyle başlıyor. Hayatta kalabilmek için tüpün içinden çıkmaya çalışan başrol, izleyiciyi adeta filmin içerisine çekiyor. Bir Amerikan-Fransız ortak yapımı olan filmin yönetmen koltuğunda Alexandre Aja oturuyor. 12 Mayıs’ta Netflix’ten izleyebilirsiniz.

Penceredeki Kadın

Agorafobisi sebebiyle evden dışarı çıkamayan bir psikoloğun yeni komşularını gözetlerken şahit olduğu korkunç olaydan sonra kendini içinde bulduğu problemi anlatan film, A. J. Finn’in romanından uyarlandı. Başrolde Amy Adams’ın olduğu filmi, aynı zamanda Aşk ve Gurur’un da yönetmeni olan Joe Wright yönetiyor. Film 14 Mayıs’ta yayına sunulacak.

Bombshell

Bombshell, ortaya çıkmasıyla oldukça büyük yankı uyandıran FOX News’in kurucusu olan Roger ailesinin taciz skandalının perde arkasında yaşananları konu ediyor. Charlize Theron, Nicole Kidman, Margot Robbie gibi başarılı oyuncuların yer aldığı yankı uyandıran film 14 Mayıs’ta Netflix’e geliyor.

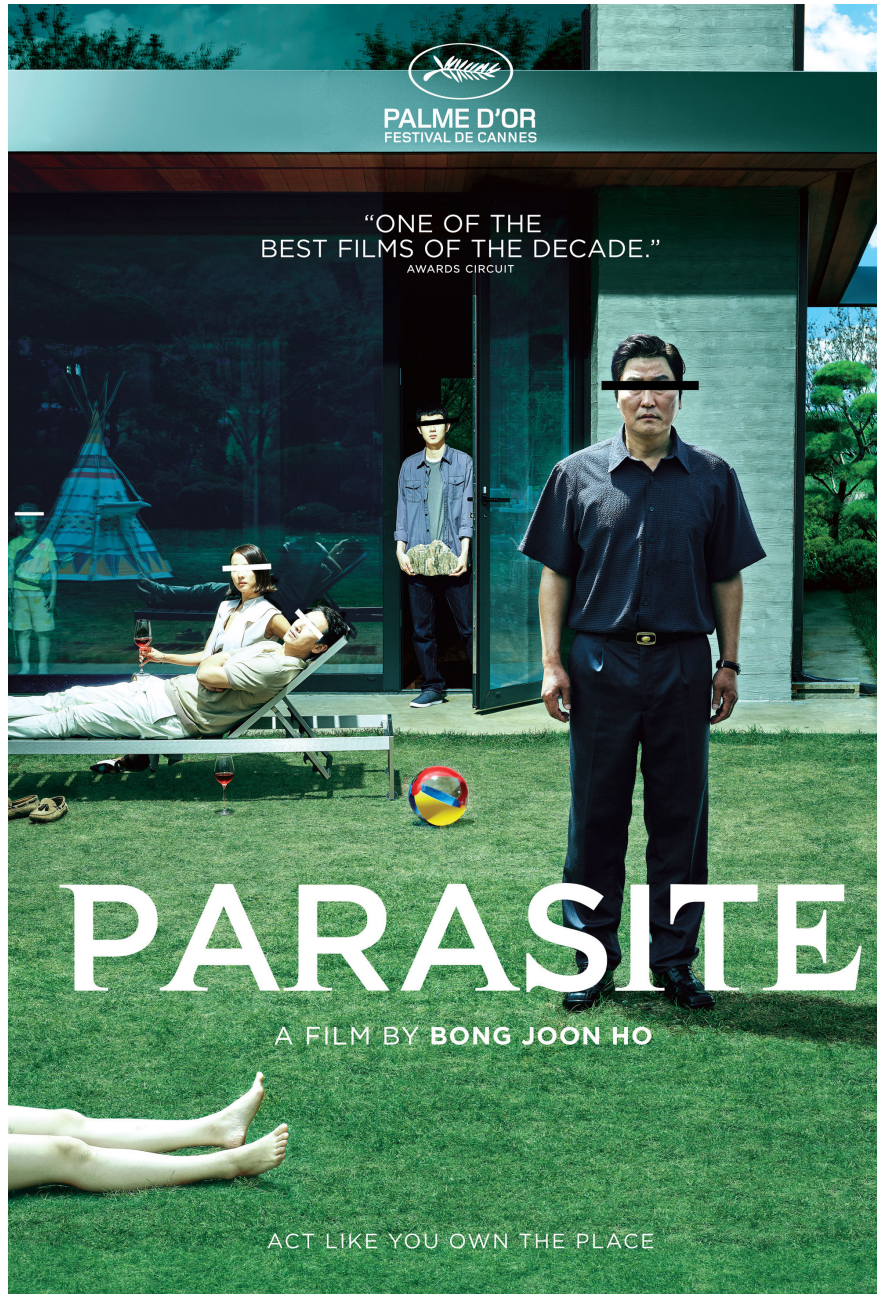
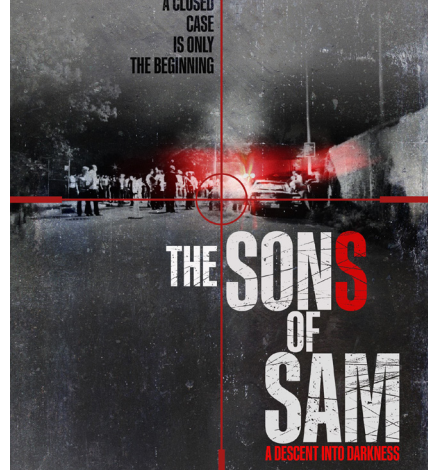

Money, Explained

Belgesel tarzında olan izleyiciye sunulan “Money, Explained”, ABD vatandaşları ile bankalar ve kredi kartı şirketleri gibi finans kurumları arasındaki tüketici ilişkisini inceliyor. 11 Mayıs’ta yayınlanacak dizide Tiffany Haddish gibi isimler yer alıyor.

The Sons of Sam: A Descent Into Darkness

Belgesel, 1976 yılında 6 kişiyi öldürüp 7 kişiyi yaralamış olan David Berkowitz isimli azıllı seri katili konu alıyor. Kendisini Sam’in Oğlu olarak tanıtan David Berkowitz’in yakalandıktan sonra sadist bir örgütün üyesi olduğunu söylemesi üzerine uzayan davayı ve davayı üstlenen Maury Terry isimli gazetecinin soruşturması üzerinde duruyor. 5 Mayıs’ta yayınlanacak belgesel dört bölümden oluşacak.

Ingenuity Adlı Mini Helikopterin Uçuş Sırasında Çıkardığı Ses Kayıtlara Geçti

Selen Vatansever

NASA’nın 30 Temmuz 2020’de fırlatılan ve 18 Şubat 2021’de Mars’ın Jezero Kraterine iniş yapan Perseverance uzay aracında bulunan Ingenuity adlı helikopter, geçtiğimiz günlerde dördüncü uçuşunu tamamladı. Ingenuity’nin uçuşu sırasında çıkardığı sesler Perseverance tarafından kayda alındı. NASA’dan yapılan açıklamada, “İlk defa başka bir gezegende uzay aracı, başka bir uzay aracının seslerini kaydetti” ifadeleri kullanıldı. Perseverance’nin, helikopterin 30 Nisan’da yaptığı dördüncü uçuşunu dinlemek için iki mikrofonundan birini kullandığı belirtildi.

Perseverance uzay aracına dair paylaşım yapılan resmi sosyal medya hesabından yapılan açıklamada, “Mars helikopterinin ne yapabileceğini gördüm şimdi de onu duydum. Kulaklık takın ve dördüncü uçuşunda yeni bir bölgeyi keşfetmek için güneye giderken Ingenuity’nin bıçaklarının dünya dışı uğultusunu dinleyin” denildi. Öte yandan NASA, Ingenuity’nin beşinci uçuşunu da gerçekleştirdiğini duyurdu. Perseverance’nin sosyal medya hesabından yapılan açıklamada, “Beşinci uçuş başarılı! Mars helikopteri hava keşiflerinin geleceğini test etmek için yeni bir aşamaya başlıyor.” ifadelerine yer verildi.

Mars’a Gönderilen Keşif Aracı Perseverance ve Mini Helikopteri Ingenuity

NASA’nın California’daki Jet İtki Laboratuvarı’nda inşa edilen ve plütonyum yakıtıyla çalışan Perseverance keşif aracı, 30 Temmuz 2020’de fırlatıldıktan yaklaşık 7 ay sonra Mars’a inmişti. Mars’a gönderilen araçlar içinde en gelişmiş teknolojik özelliklere sahip Perseverance’ın Kızıl Gezegen’deki yeni görevini gerçekleştirmesi için altyapı çalışmaları 2,4 milyar dolar, aracın yüzeye inmesini ve çalıştırılmasını mümkün kılan sistem için de 300 milyon dolar harcanmıştı. Perseverance ile gönderilen

mini helikopter Ingenuity de 19 Nisan’da gerçekleştirdiği yaklaşık 1 dakikalık ilk başarılı uçuşuyla “başka bir gezegende uçurulan ilk hava aracı” olarak tarihe geçmişti. Toplam 4 uçuş gerçekleştiren, yaklaşık 1,5 kilogram ağırlığındaki Ingenuity, her uçuşunda Perseverance’tan 5 ila 6 metre yükseklikte 2 dakikaya yakın havada kalmış ve üzerindeki renkli kamerayla çektiği görüntüleri Dünyaya göndermişti. Mars’taki atmosfer yoğunluğunun Dünyanın yaklaşık yüzde 1’i kadar olması nedeniyle NASA mühendisleri, Ingenuity’yi yerden kaldırmak için ultra hafif malzemeler ve Dünya’da gerekenden daha hızlı dönen, herbiri 123 santimetre uzunluğunda 4 pervane kullanmıştı.

BİLİM VE TEKNOLOJİ

BEYNİMİZİN KISITLI BİR KISMINI MI KULLANIYORUZ?

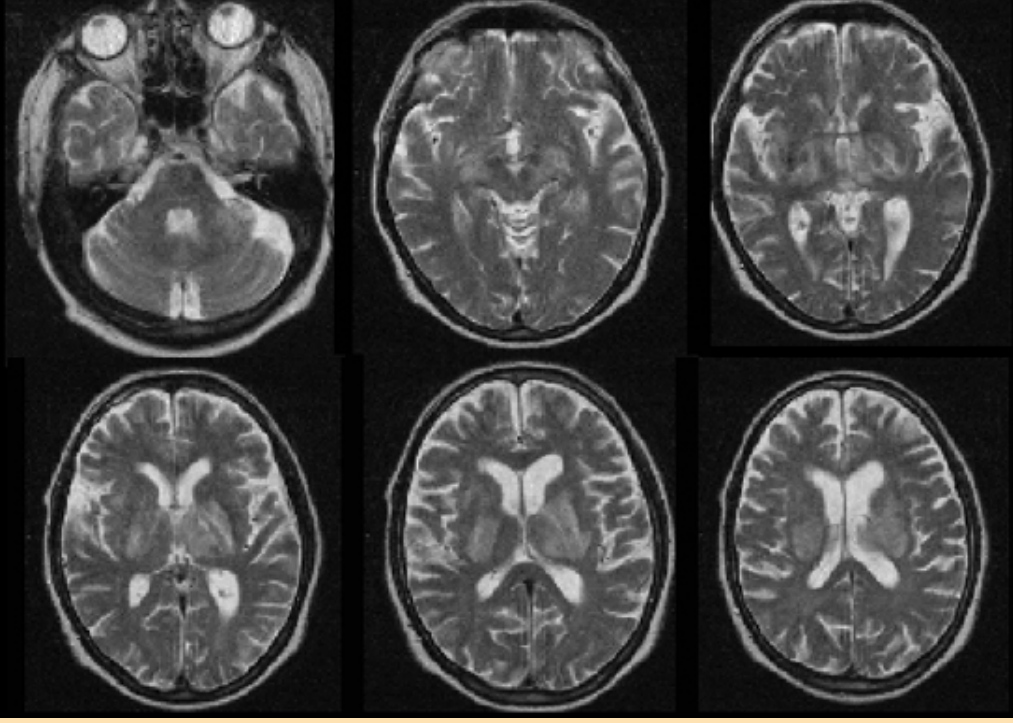
Mert Ay

Bir zamanlar bilim çevreleri tarafından bile kabul edilen beynimizin %10'u gibi sadece çok küçük bir kısmını kullanabildiğimiz düşüncesi, popüler kültürde de epey önemli bir yer kaplıyor. Bu iddiaların kökeni, her ne kadar Harvard psikologlarından William James ve Boris Sidis'in dünyanın en zeki insanlarından olan Williams Sidis'in çocukluk dönemi sırasında üzerinde yaptıkları testler olsa da genel olarak insanlar bu yanlış bilgiyi internetten ve Lucy gibi bu iddiayı anlatan filmlerden bilmekte. Peki gerçekten beynimizin kısıtlı bir kısmını mı kullanıyoruz?

Eskiden beyin ile alakalı bilgiler sadece ameliyat esnasında elde edebileceğimiz bilgiler ile sınırlıydı. Fakat gelişen teknoloji

sayesinde hiçbir ameliyata veya tıbbi müdahaleye gerek kalmadan MR (Manyetik Rezonans Görüntüleme) ve türevi teknolojileri kullanarak rahatlıkla canlıların beyinleri hakkında bilgi toplayabiliyoruz. Bu tıbbi teknolojilerle yapılan araştırmalara göre ise rahatlıkla beynimizin her bölümünü kullandığımızı söyleyebiliyoruz. Hatta bazı araştırmalara göre, gerçekten beynimizin bu kadar kısıtlı bir kısmını kullanıyor olsaydık bitkisel hayatta olmamız gerekirdi ve aslında parmağımızı şıklatmak gibi basit bir hareket esnasında bile beynimizin %70'ine yakını kullanıyoruz. Aslında, herhangi bir tarama yapmadan da sadece mantık ve matematik ile bu iddianın tutarsız olduğunu anlamak

oldukça mümkün. Yapılan araştırmalardan bildiğimiz kadarıyla insan vücudunun tükettiği enerjinin %20'si sadece beynimizi çalıştırmak için kullanılıyor. Sadece düşündüğümüz zaman bile yalnızca %10'unu kullanabildiğimiz bir organın tüm enerjimizin %20'sini tüketmesinin pek de mantıklı olmadığını söyleyebiliyoruz. Ancak bu da hala bu mite inanmakta ısrarcı insanlar tarafından, beynimizin %100'ünü kullandığımız zaman birtakım süper güçlere sahip olacağımız şeklinde algılanıyor. Fakat bilimsel bir iddianın yanlışlanabileceğini ve bunun bilimi güvenilir yapan şey olduğunu anladığımız zaman bu iddianın bir mit olduğunu anlayabiliyoruz.

TAKIMYILDIZLARI

Zeynep Poyraz

Takımyıldızları Nedir?

Takımyıldızları hakkında bilinmesi gereken ilk şey, onların aslında onların gerçek olmadığıdır. Takımyıldızları; şairlerin, çiftçilerin ve gök bilimcilerin uydurdıkları tamamen hayali şeylerdir. Gerçek amacı, hangi yıldızların hangileri olduğunu söylememize yardımcı olmaktır. Gerçekten karanlık ve bulutsuz bir gecede, yaklaşık 3000 yıldız görülebilir. Takımyıldızları da gökyüzünü daha anlaşılabilir parçalara bölerek

yardımcı olur. Anımsatıcı veya hafıza yardımcısı olarak kullanılırlar. Örneğin, bir kış akşamında arka arkaya üç parlak yıldız görürseniz, bunun Orion'un bir parçası olduğunu fark edersiniz. Aniden, takımyıldızın geri kalanı yerine oturur ve şunu söyleyebilirsiniz: "Orion'un sol omzunda Betelgeuse var ve Rigel onun yağı." Orion'u bir kez tanıdığımızda Orion'un Av Köpekleri'nin her zaman yakınlarda olduğunu hatırlayabilirsiniz. O zaman takımyıldızın sol üst ve alt köşesindeki iki parlak

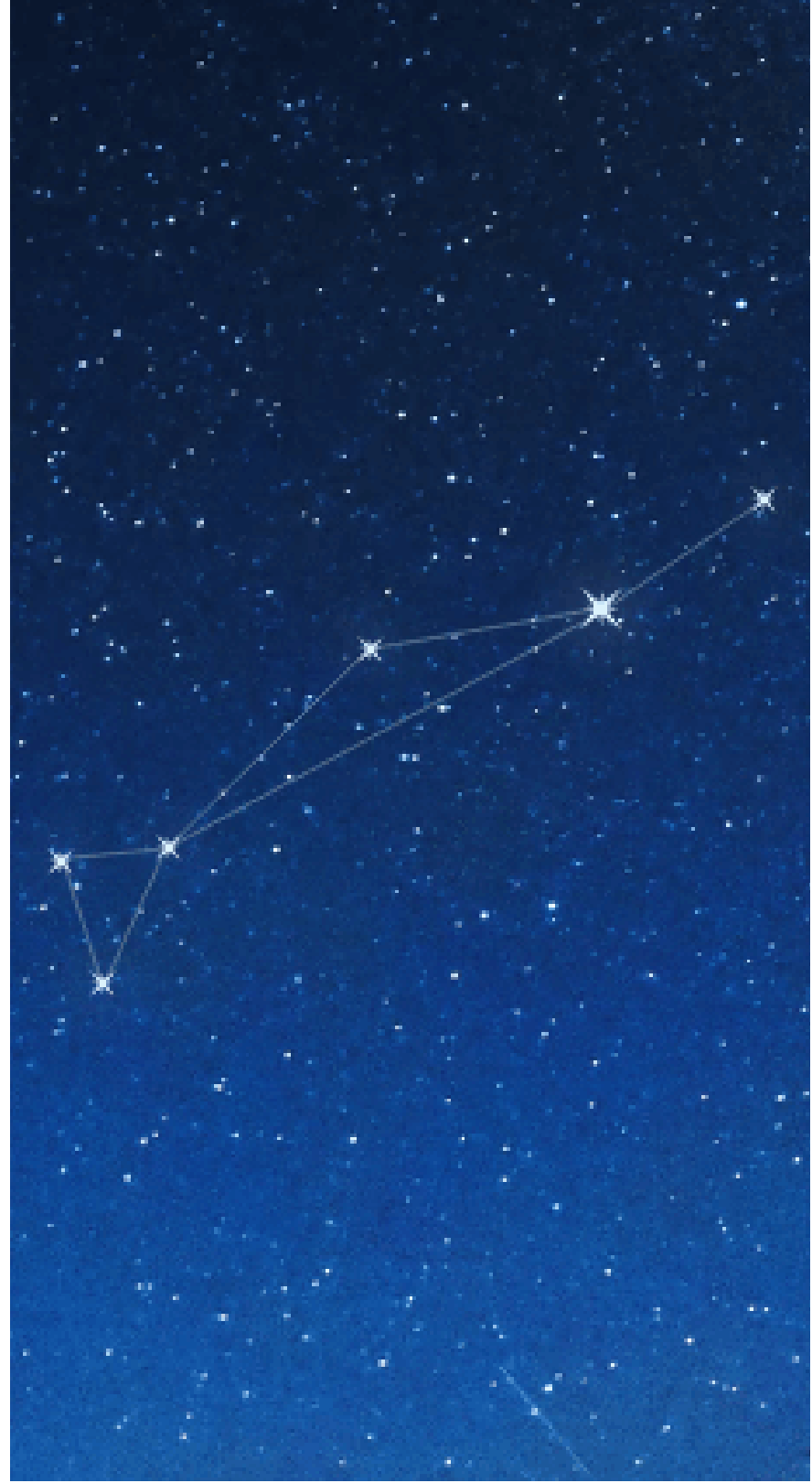
yıldızı sırasıyla Canis Minor'daki Procyon ve Canis Major'daki Sirius olduğunu anlayabilirsiniz.

Takımyıldızlar Neden Oluşturmuşlardır?

Takımyıldızların, yıldızları hatırlamaya yardımcı olduğunu biliyor ama astronomların yanı sıra insanlar neden bunu yapmak istesin? Neden bunu yaptılar? Dini bir amaç için miydi? Bunun cevabı hem evet hem de hayır. Takımyıldızların ilk kullanım amacı dinsel. İnsanlar, Tanrıların göklerde yaşadığını ve onları yarattıklarını düşünüyorlardı. Pek çok kültür, yıldızların konumlarının Tanrı'nın hikaye anlatma yolu olduğuna inanıyordu. Bu yüzden gökyüzündeki desenleri tanımak, onlara isim vermek ve onlar hakkında hikayeler anlatmak doğal görünüyordu. Takımyıldızlarımızın isimlerini Yunanlılardan miras aldık. Onlar, takımyıldızlara mitolojik kahramanlarının ve efsanelerinin adını verdiler. Yani her takımyıldızın arkasında bir hikaye vardır. Örneğin, eski Yunanlılar için Auriga; Hephaestus ve Athena'nın topal oğluydu ve bir inanışa göre kendisi gezmek için icat ettiği dört atlı araba o kadar önemli bir buluş haline gelmiş ki Zeus ilk savaş arabasını diğer takımyıldızlarla birlikte gökyüzüne yerleştirmiş.

Takımyıldızlar için başka bir kullanım nedeni de tarımdı. Bildiğimiz takvimler olmadan önce, çiftçilerin, yıldızlar dışında ne zaman ekeceklerini veya hasat edeceklerini belirlemelerinin hiçbir yolu yoktu. Farklı takımyıldızları, yılın farklı zamanlarında görülebildiğinden dolayı hangi ay olduğunu söylemek için bunlar kullanıldı. Eski halklar, Orion takımyıldızı tamamen görünür olmaya başladığında kışın yakında geleceğini bilirlerdi ya da yaz veya ilkbaharın ne zaman geleceğini öğrenmek için "Yaz Üçgeni"ne baktılar. Yıldızlar, çiftçilerin ileriye planlamalarına ve tarımı yapmalarına yardımcı oluyordu ve takımyıldızları gökyüzündeki kalıpları tanımayı ve yorumlamayı kolaylaştırdı. Bazı tarihçiler, takımyıldızlarıyla ilişkili mitlerin çoğunun çiftçilerin kendilerinin hatırlamasına yardımcı olmak için icat edildiğini düşünüyor.

Takımyıldızları yön bulma için de kullanılırdı. Küçük Ayı'yı bulduktan sonra Polaris'i (Kuzey Yıldızı) tespit etmek oldukça kolaydır. Polaris'in gece gökyüzünde ne kadar

yüksek görünüldüğüne bakarak enlemini anlayabilirsiniz. Bu; gemilerin dünya çapında seyahat etmesine, Amerika'nın keşfine, Avrupa kültürünün yayılmasına ve bugün bildiğimiz medeniyetin kurulmasına yardımcı olmuştur.

Tabii ki takımyıldızlar zamanla değişti. Modern dünyada, takımyıldızlarının çoğu yeniden tanımlandı. Bu nedenle, şimdi gökyüzündeki her yıldız tek bir takımyıldız içindedir. 1929'da Uluslararası Astronomi Birliği (IAU), bugün var olan 88 resmi takımyıldızı içinde barındıran resmi "Takımyıldız" sınırlarını kabul etti.

Niye Bazı Yıldızları Takımyıldızı Halinde Gruplandırdık?

Bilim insanları belirli yıldız gruplarının neden bu kadar seçilebilir şekiller oluşturduğunu üç sebeple açıklayabiliyor: Birincisi yıldızların ne kadar parlak oldukları, ikincisi aralarındaki uzaklığın ne kadar olduğu, üçüncüsü de insan gözünün nasıl hareket ettiğiyle.

Bir grup araştırmacı, gözlerin gece gökyüzünde nasıl hareket ettiğini düşündüler. İnsan gözleri, seçirme adı verilen ayırık sıçramalarda hareket etme eğilimindedir. Bu, her iki gözün de bir ilgi noktasından diğerine hızla geçtiği zamana denir. Ekip, Dünya'dan görüldüğü şekliyle gece gökyüzünün iki temel unsurunu da içeren, seçirme uzunluklarının da

gılımına dayalı bir bilgisayar simülasyonu oluşturdu. Bu unsurlardan ilki, gökyüzünde farklı yıldızların birbirinden ne kadar uzakta görüldüğü ile ilgiliydi. İkincisi, çeşitli yıldızların ne kadar parlak olduğuydu.

Ekip, tekniği uygularken Dorado olarak bilinen bir yıldız grubunu ele aldı. Sonrasında bu tekniği tüm gökyüzünü haritalamak için kullandılar ve yıldız grupları oluşturular. Bilim insanları, bunları IUA tarafından tanınan yıldız grupları olan 88 modern takımyıldızlarıyla karşılaştırdılar. İki yıldız grubu kümesi çoğunlukla eşleşti. Bu, yöntemin takımyıldızların nasıl ortaya çıktığını açıkladığını doğruladı.

Özetlemek gerekirse, takımyıldızları binlerce yıldır dini amaçlar, tarım, zamanın belirlenmesi ve yön bulmak için kullanılmışlardır; isimlerini ve efsanelerini çoğunlukla Yunan ve Roma mitolojisinden almışlardır. Belirli yıldızları gruplandırmamız temel olarak yıldızların uzaklığına, parlaklığına ve insan gözünün hareketlerine bağlıdır.

BİLİM VE TEKNOLOJİ

JEFF BEZOS VE UZAY TİCARETİ

Rabia Can

Özellikle son zamanlarda elde ettiği başarılarla ilgileri üzerine çeken e-ticaret devi Amazon'un sahibi ve başarılı bir iş adamı olan Jeff Bezos, geçtiğimiz günlerde uzay için bilet satışlarını başlattığını duyurdu. Sahip olduğu Blue Origin Şirketi, "New Shepard" isimli uzay aracıyla yörünge altında seyahat için müşterilerini bekliyor. New Shepard, aslında daha çok roket-kapsül biçiminde ve 6 kişi taşıyabilecek bir kombinasyona sahip. Uzay ile atmosferi ayıran Karman Hattı'nı 107 kilometre geçecek olan kapsül, Dünya'ya müşterilerini paraşütle geri gönderecek şekilde tasarlandı.

Karman Hattı'nda ağırlığın hissedilmemesi ve gezegeni tamamen görebilme gibi avantajlar, projeye olan ilgiyi arttırmak ile kalmayıp

bilet fiyatı konusunda da üzerinde düşünülesi bir etki yaratıyor. Blue Origin Şirketi; bilet fiyatı, ilk uçuş tarihi ve havada ne kadar kalınacağı gibi kayda değer konular üzerine yakın zamanda açıklama yaptı. Fiyat olarak kişi başı minimum 250 bin dolardan biletlerini satmayı planlıyor. 5 Mayıs'tan 19 Mayıs'a kadarı çevrim içi web sitesinden açık artırmayla koltukların satımı olacak. 19 Mayıs'ta ise mühürsüz, çevrim içi teklif verme işlemleri gerçekleşecek. 12 Haziran günü de çevrim içi açık artırma başlayacak ve 20 Temmuz'da da ilk astronot ekibinin uzaya gönderilmesi planlanıyor. Açık artırmayla satılan biletlerden kazanılan para, Blue Origin'in kurduğu Club For The Future'a bağışlanacak.

Raket tabii ki direkt olarak insanlar üzerinde denenmeyecek. Önceden fırlatım denemesi yapan şirket, başarıya ulaşmıştı. Karman Hattı'na kadar ilerleyen roket, kapsülünden ayrılmış ve yaklaşık 7 dakika sonra yeryüzüne paraşütle inmişti. Bu başarılı testin motivasyonu sonucu şirket şu anda kapsül üzerinde geliştirme çalışmaları yapıyor. Mürettebatın, "Görev Kontrolü" ile sürekli iletişim halinde olması için mikrofonlu yeni

Rakipler de Aynı Tempoda

İnsanların ömürlerinde belki de sadece bir defa yaşayabileceği tarif edilemez gezilerden biri olan uzay yolculuğu için şirketler, her şeyin kusursuz olmasını ve üzerinde uğraşılan roketin en iyi sistemlerle donatılmasını istiyorlar. Bu da şüp-

hesiz şirketler arasındaki kutuplaşmayı artırırken dolaylı yoldan bilimin ve uzaycılığın gelişmesine de büyük katkı sağlıyor. Her şirketin itibarı, yaptığı başarılı işler sonucu kadar yükselirken rakiplerinden bir adım önde olma çabası şüphesiz daha hızlı ve akıllı olmayı gerektiriyor. SpaceX şirketinin sahibi Elon Musk, uzay yolculuğu ve ticareti idealinde daha ileri gidecek Uluslararası Uzay İstasyonunu ziyaret edebilecek bir roket çalışmasında bulunuyor. Virgin Galactic Şirketi de uzay turizmi için çalışmalarını başlatma aşamasında bulunuyor. NASA ise düşük yörünge inşa edilebilecek yeni ve ticari bir uzay istasyonu projesini başlat-

mış durumda. Rusların da ortak denetiminde olduğu Uluslararası Uzay İstasyonundan ayrılacak olan bu yeni istasyon, özel firmaların uzaya dair ticari işlerini kolaylıkla yürütebileceği bir konum olmaktan öte, Ay ve Mars arasında bir kalkış istasyonu olma görevi de görecek.

Birden fazla şirketin uzay için çalışmalarına harıl harıl devam etmesi, artık belli şirketlerin devletlere bile kafa tuttuğunun göstergesi denebilir. Uzay ve uzay bilimlerine ilişkin çalışmalar katlanarak artmakla birlikte her geçen gün, aslında hakkında çok sınırlı bilgilere sahip olduğumuz evrenin sırlarını çözmeye devam ediyoruz.

SOSYAL MEDYA BİZİ NASIL ETKİLİYOR?

Saliha Bingöl

Dünyada üç milyar insan, yani toplam nüfusun yüzde 40'ı sosyal medya kullanıyor. Sosyal medya artık her yönüyle hayatımızın içinde. Öyle ki günümüzde, televizyon ve gazetenin bile yerini almış durumda. Her türlü haberi sosyal medyalardan öğrenebiliyor hatta bu konularda tartışmalar yapıp destek bile verebiliyoruz. Ayrıca insanlar sosyal medya araçlarına kolay bir şekilde ulaşabiliyorlar.

Sosyal medyanın yaşamımızda önemli bir yeri var. Ama sosyal medyada acaba yalnızca zamanımızı değil, mental sağlığımızı da mı feda ediyoruz?

Sosyal medyayı fazla derecede kullanma durumunda, endişe ve stres gibi hem psikolojik hem de fiziksel rahatsızlıklar ortaya çıkıyor. Beğeni alma ve takdir edilme kaygısı; uyku bozuklukları, özenti

ve bağımlılık durumlarına neden oluyor. Bunların üstüne aile hayatı ve çift ilişkilerini bile etkileyebiliyor.

Stres

İnsanlar, gündelik stres ve sıkıntılardan uzaklaşmak için sosyal medyaya başvuruyor. Ancak yapılan araştırmalar sosyal medyanın stresi gidermek yerine daha fazla strese yol açtığını gösteriyor.

Ruh hali

2014'te Avusturyalı araştırmacılar, 20 dakikalık Facebook kullanımını ardından kişilerin ruhsal durumunun inişe geçtiğini gözledi. İnsanlar bunun nedenini Facebook'u zaman kaybı olarak görmelerine bağlıyor. Başka bir araştırma ise iyi veya kötü ruh halinin, kişiler arasında sosyal medya üzerinden yayılabileceğini gösteriyor. Kötü hava koşulları, olumsuz paylaşımları yüzde 1 kadar artırıyor. Olumlu paylaşımların yayılma etkisi daha fazla oluyor. Ama bunun

gerçekten moral artırıcı bir etkisinin olup olmadığı henüz bilinmiyor.

Depresyon

Bazı araştırmalar depresyon ile sosyal medya kullanımı arasında bağlantı kursa da sosyal medyanın iyi sonuç alacak şekilde kullanılmasının da mümkün olduğunu gösteren çalışmalar var.

Uyku

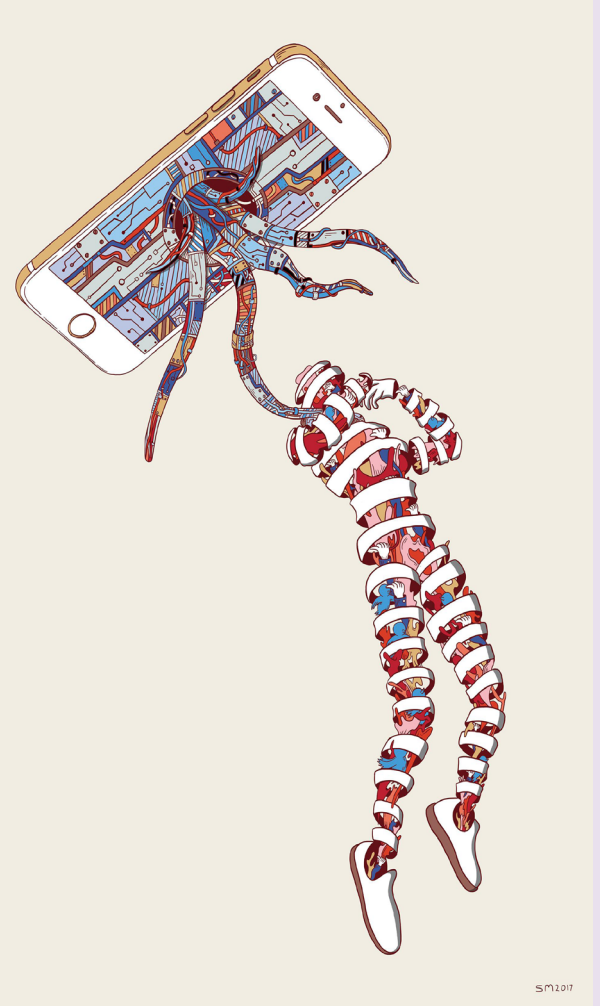
İnsanlar, evrimsel olarak geceleri karanlıkta geçirmeye alışkın. Oysaki artık gece gündüz yapay ışık kullanıyoruz. Araştırmalar bunun vücutta uykuyu düzenleyen melatonin hormonunu engellediğini, özellikle akıllı telefon ve dizüstü bilgisayarların yaydığı mavi ışığın en fazla zarar verdiğini gösteriyor. Yani uyumadan önce yataкта sosyal medyaya son kere girmek uyku düzenini bozabilir.

Bağımlılık

Bazı araştırmacılar, tweet atmayı engellenin sigara ve alkolden daha zor olduğunu söylese de mevcut ruh sağlığı bozuklukları arasında sosyal medya bağımlılığına yer verilmiyor. Sosyal medya bağımlılığı diye bir şey varsa bu internet bağımlılığı kategorisine girer ki bu resmen kabul edilmiş bir sorundur.

İlişkiler

İnsanların yüz yüze görüşmelerinde sosyal medya, ilişkide dikkat dağıtıcı bir etken olabilir. Romantik ilişkiler de sosyal medyadan etkileniyor. Araştırmalar, eşlerin karşı cinsten birini Facebook'ta arkadaş olarak eklediklerini kıskançlık sorununun gündeme

geldiğini gösteriyor. Özellikle kadınlar, Facebook'ta daha fazla zaman harcadığından bu duyguları daha fazla yaşıyor.

Sonuç olarak birçok alanda kesin sonuçlara varmak için henüz yeterli bilgi yok. Ama veriler, kişilik özelliklerine ve önceki koşullarına bağlı olarak sosyal medyanın kişileri farklı etkilediğini gösteriyor. Tıpkı yemek, şans oyunları ve modern çağın diğer cazibeleri gibi bazı kişilere sosyal medyayı aşırı kullanmamalarını önermek gerekir. Ama sosyal medyanın bir bütün olarak kötü bir şey olduğunu söylemek de yanlış olur zira hayatımızı kolaylaştırdığı yönleri de bulunmaktadır.

TARİH

II. DÜNYA SAVAŞI'NDA TÜRKİYE

Yağız Efe Düzgün

II.Dünya Savaşı; 1939-1945 tarihleri arasında gerçekleşen, 65 milyon üzerinde insanın ölümüne sebep olan, büyük yıkımlara yol açan küresel bir savaştır. Bu savaşta Nazi Almanyası, İtalya ve Japonya'dan oluşan Mihver devletler diğer tarafta da Sovyetler Birliği, İngiltere, Fransa ve ABD gibi devletlerden oluşan Müttefik Devletler yer almıştır. Türkiye ise diğer devletlerin baskısına rağmen başarılı bir dış politikayla savaş dışı kalmayı başarmış ama fiilen savaşa katılmamasına rağmen savaşın gidişatında önemli bir rol oynamıştır.

Savaşın Başlangıcı

1939 yılında Almanya'nın Polonya'ya saldırmasıyla başlayan savaş, kısa sürede neredeyse tüm Avrupa'ya yayılmıştır. Türkiye bu sırada İngiltere ve Fransa ile bir antlaşma imzalamış, bu antlaşmaya göre de herhangi bir Avrupa ülkesi Türkiye'ye savaş ilan ederse İngiltere ve Fransa; Türkiye'ye askeri destekte bulunacaktır.

Türk-Alman İlişkileri

Türk, İngiliz-Fransız ittifak paktnın imzalanmasıyla Türk-Alman ilişkilerinde meydana gelen kopukluğun Almanya'nın savaşta elde ettiği başarılar nedeniyle giderilmesi ve iki ülke arasında bir ticaret anlaşmasıyla kaydedilen yakınlaşmayı İngilizlere de kabul ettiren Türkiye, Almanya ile olan ilişkilerini geliştirmeye başlamıştır. Türkiye'nin, İngiltere'nin tüm baskılarına rağmen Balkanlar'da Mihver Devletlere karşı saldırıya geçmeyi reddetmesi de Türk-Alman ilişkilerinin gelişmesinde etkili olmuştur.

Mart ayındaki Hitler-İnönü mektuplaşması da Türk-Alman Saldırmazlık Antlaşması için önemli bir zemin hazırlamış, böylelikle Almanya ile 18 Haziran 1941'de Türk-Alman Saldırmazlık Paktı imzalanmış ve TBMM tarafından 25 Haziran 1941'de onaylanmıştır, Türk-Alman ilişkilerinin düzelmeye başladığı bu dönemde Almanya, 22 Haziran 1941'de Sovyetler Birliği'ne saldırmıştır. Türkiye, Almanya'nın Sovyet Rusya'yı işgale başlaması ile rahatlamış ve böylece "Polonya Sendromu" olarak tabir edilen Alman-Sovyet ortak saldırısı ihtimali ortadan kalkmıştır.

Türk-Sovyet İlişkileri

Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne saldırması, Türk diplomasisi için yeni bir durum doğurmuştur. Türk hükümeti, İngiltere'nin Birinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi Rusya'ya Türk Boğazları ve toprakları üzerinde taviz verebileceği endişesine kapılmıştır. Bunun üzerine Sovyetler Birliği, 10 Ağustos'ta İngiltere'yle birlikte Türkiye'ye ortak bir nota vererek Montrö Sözleşmesiyle Türkiye'nin toprak bütünlüğünü kabul edeceğini ve Türkiye bir saldırıya uğrarsa elinden geleni yapacağı teminatini vermiştir. Bu dönemde Sovyetler Birliği ile İngiltere, Türkiye'nin savaş dışı kalmasını ve Almanya'nın Boğazlardan geçerek Ortadoğu'ya inişini engelleyen bir unsur olarak varlığını korumasını yeterli görüyorlardı. Almanya'nın Sovyetler

Birliği'ne saldırması hem Almanya hem de Sovyetler Birliği tarafından tehdit edilen Türkiye'yi rahatlatmış ve her iki ülkeye karşı tarafsızlığını ilan etmiştir. Türk devlet adamlarının Rusya'nın çökmesi ya da teslim olması durumunda Hitler'in bir sonraki hedefinin Türkiye olabileceği konusunda endişeleri vardı bu yüzden Türkiye için en iyi durum iki tarafın savaşmaya devam etmesiydi.

Türkiye - Müttefik Devletler İlişkileri

Kızıldorunun 1942 yılının Kasım ayında başlayan genel saldırısı sonrasında Alman ordusunun 1943 yılında Stalingrad'da yenilmesi, Almanların gerilemesine neden olmuştur. Müttefik Devletlerin Kuzey Afrika'da da başarılı olması Mihver Devletlerinin Türkiye üzerindeki politikalarının değişmesine yol açmıştır. Müttefikler, Türkiye'nin kendi yanlarında savaşa girmesini isterken, Mihver Devletler de savaşın bu aşamasında Türkiye'nin savaş dışı tutumunu sürdürmesi için faaliyet göstermiştir. Müttefik Devletler arasında yapılan Kazablanka Konferansı'nda kararlaştırıldığı gibi İngiltere Başbakanı Churchill, Türkiye'yi savaşa sokabilmek için Müttefikler adına Adana'ya gelerek İnönü ile görüşmesine rağmen Türk heyetini ikna edememiştir.

30-31 Ocak 1943 tarihindeki Adana görüşmelerinde Churchill, Almanya'nın kesin yenilgisi için Türk topraklarından ve üslerinden faydalanılmasının gerekli olduğunu ileri sürmüş, Türkiye'nin muhtemel bir Sovyet tehdidine karşı korunabilmesi için en güvenli yolun savaşa katılması olduğunu söylemiştir. Bu yeni durum Türkiye'yi savaşa girmeme kararlılığından vazgeçmeden Müttefiklere yakınlaşmaya zorlamıştır. Müttefiklerin aksine Türkiye, iki cepheye birden (Mihver ve SSCB) tehdidi altındaydı. İnönü, bu dezavantajı başarıyla kullanarak Türkiye gibi jeopolitik konumu önemli büyük

bir ülkenin savaşa girmesi durumunda karşı tarafa işgal edilebileceğini belirtmiştir. Ayrıca Türk ordusunun da bu durumu engellemeye yetersiz kalabileceği ihtimalinden dolayı savaşa girmeyeceğini ifade ederek bu durumu orduya savaş teçhizatı alabilmek için kullanmıştır.

Türkiye'nin savaşa girmesi için yapılan baskılar şantaja dönüşmüş ve savaş sonrası oluşacak ortamda Sovyet tehdidine karşı koyabilmek için savaşa girmesi söylenmiştir. Yoksa savaş sonrası ortamda Sovyet tehdidi ile baş başa kalabileceği konusunda Türkiye uyarılmıştır. Türkiye, Müttefik Devletler tarafından kendine yapılan baskıları ve teklifleri dikkate almayarak savaşa girmemiş ve tavırında bir değişiklik olmamıştır. Türkiye'nin "savaş dışı müttefik" durumu, savaşın Boğazlar ve Orta Doğu bölgesine yayılmasını önlemiştir.

Müttefiklerin gözünde Türkiye, 1943 yılı başından itibaren izlediği tarafsız politika ile müttefik davasına zarar vermeye başlamış ve bu politika artık Almanya'nın yararına sonuçlar doğurmuştur. Türkiye, Balkanlar üzerinden Avrupa'ya girmeyi planlayan müttefik ordularının önünde bir engel durumundaydı ve bu tutumuy-

la, nesnel olarak, Alman Ordusuna yardımcı oluyordu. Oysa Türkiye o günlerde Mihver Devletlerinin tehdidi altındaydı. Yani Türkiye'nin savaşa girmesi Alman saldırısı ile karşı karşıya kalmasını beraberinde getirecektir. İngiltere'nin Rodos ve çevresinde kontrolü sağlamaya yönelik faaliyetlerinde İtalyanlara karşı başarılı olmasına karşılık Almanların, adaları zorlanmadan ele geçirmeleri, Almanya'nın hala Türkiye için bir tehdit unsuru olduğunu göstermişti.

Türk devlet adamları ise, Sovyet tehdidine karşı güvence istedikleri gibi, Türk ordusunun modernize edilmesinin gerekli olduğunu ileri sürmüşler ve istekleri Churchill tarafından kabul edilmişti. 18 Ekim-1 Kasım 1943 tarihinde yapılan Moskova Konferansında Sovyetler, Türkiye'nin savaşa dahil edilmesi konusunda kararlı tutumunu sürdürmüştür. Moskova toplantısında, Türk havaalanlarının Müttefikler tarafından kullanılmasına ve 1943 yılı sonuna kadar Türkiye'nin savaşa dahil edilmesine karar verilmiştir. 5 Kasım 1943'te Kahire'de yapılan konferansta yine İngiltere "Sovyet Kozu"-nu ileri sürmüş ancak Türkiye, yeterli kadar yardım yapılmadıkça kesinlikle savaşa katılmayacağını Dışişleri Bakanı Numan Menemencioğlu aracılığı ile Müttefik Devletlere bildirmiştir.

çıkmasını önlemek için büyük şehirlerde ekmeke alabilmek için ailelere verilmiştir.

– Karadeniz'deki Türk gemi seferleri durdurulmuştur.

– Toprak Mahsulleri Vergisi getirilmiştir.

II.Dünya Savaşı'nın Sona Ermesi

Savaşın son döneminde durumun Müttefikler lehine değişmeye başlamasıyla birlikte Türkiye'nin Sovyetlerle ilişkilerini düzeltmek için yaptığı hamleler tepkisiz kalmıştı. 6 Eylül 1944'te Bulgaristan'ı işgal eden Sovyetlerin bu davranışı da Türkiye'yi endişelendirmişti. 4-11 Şubat 1945 günleri arasında yapılan Yalta Konferansına kadar Türk-Sovyet ilişkilerinde önemli bir gelişme yaşanmamıştır. Ana savaş sonrası kurulacak dünya düzeninin ilkelerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu zirvede, tartışılan konular ve ortaya çıkan sonuçlar, Türkiye'yi yakından ilgilendirmektedir. Stalin, zirvenin 10 Şubat 1945 günü yapılan yedinci oturumunda Boğazların ve Montreux Boğazlar Sözleşmesi'nin yeniden gözden geçirilmesini istiyordu. İngiltere adına başbakan Churchill, ABD adına başkan Roosevelt ve Sovyetler adına Stalin'in katıldığı Yalta Konferansında savaşın son durumu ve bundan sonra takip edilecek adımlar belirlenmişti. İngiltere ve ABD için Nazilere karşı onlarla aynı safta savaşmış ve zafer kazanmış bir ülke konumunda olan Sovyetlere karşılık, Türkiye savaş sırasında yürüttüğü politikalar ile yükümlülüklerini yerine getirmemiş ve savaşa girmemiş bir ülke konumundaydı. Bundan dolayı konferansta savaş sonrasında Boğazların durumunun yeniden belirlenmesi şeklindeki Sovyet istekleri kabul edilmiştir. Daha sonra Türkiye, Birleşmiş Milletler örgütünün kurulacağı San Francisco Konferansına katılabilmek için 23 Şubat 1945'te Almanya ve Japonya'ya savaş ilan etmiş fakat fiilen savaşa girmemiştir. Sonuç olarak Türkiye, II.Dünya Savaşı boyunca savaşa girmemek için elinden geleni yapmış, başarılı bir dış politika uygulayarak bu savaşı en iyi şekilde atlattırıştır.

CUMARTESİ
20
1945
5 Kurus

ULUS
ADIMIZ ANDIMIZDIR

MİLLİ PİYANGO
1945
100000

Ekmek işinde karne tatbik edilecek

Lüzum olduğu takdirde

İhtiyaç maddelerini aramak bunlara elkoymak için hükümete selâhiyet verildi

Milli Korunma kanunundaki değişiklikler ve eklentiler dün Mecliste kabul edildi

GİZLİ STOKLAR meydana çıkarılacak
Ticaret Vekilimizin sözleri

Japonlar HONGKONG'A çıktılar
Tokyo "Hongkong'a filen hükümler", diyor
Londra'ya göre durum vahim
Siddetli çarpışmalar oluyor

İngilizler D.N.B. ye göre
Derne hava meydanını zaptettiler
M. Çörçil ortadan kayboldu
Çekilen mihverciler gittiğiye artan ölçide
Müttefikler Vajington veya Moskova'da

TARİH

OSMANLI'DA HAYVAN HAKLARI

Umut Çiçek

Osmanlı medeniyetinin doğal çevreye ve onun içinde yaşayan canlılara olan yaklaşımı, fiziki şartlar ve ihtiyaçlar tarafından olduğu kadar; ait olduğu inanç ve kültür sistemi tarafından da belirlenmiştir. Devleti kuran unsurların, hayatta kalabilmek için hayvanlara yerleşik toplumlardan daha bağımlı olan göçebe topluluklardan gelmiş olduğu Osmanlı İmparatorluğu’nda; Orta Asya’dan getirilen kültürün, tabiata ve Allah’ın yarattığı canlılara hoşgörü ve merhamet içinde bakan İslam inancı ile birleşmesi, kendine has bir anlayışın tohumlarını atmıştır. Biz de bugün hayvanlara karşı bu anlayışın tezahürü şeklinde ortaya çıkan davranışlardan belgelere dayanarak birkaç örnek göstereceğiz.

Osmanlı Devleti’nde 1853 tarihine kadar halk; odun, toprak ve tuğla taşımakta eşekleri kullanırdı. Sultan Abdülmecid döneminde yayımlanan Hicri 17-07-1269 (Miladi 26-04-1853) tarihli bir beyannamede, müminlerin bayramı olması münasebeti ile beygir ve eşeklerin cuma günleri odun, toprak ve tuğla taşınması yasaklanmış, hatta yine aynı günlerde beygir ve eşeklerin harici işlerde kullanılıp binilmesi yasak edilmişti.

Üsküp şehrine yönelik çıkarılan emri ihtiva eden 16-12-1287 (Miladi 09-03-1871) tarihli bir belgeden de anlaşıldığı üzere devletin hayvanlara ağır yüklerin yüklenmesini men etme hususundaki takibi ve ısrarı imparatorluğun sonuna kadar devam etmiştir.

Ayrıca ülkede bulunan yük hayvanlarından devamlı ve verimli şekilde istifade edilebilmesi için yük hayvanlarına ve arabalara haddinden fazla yük yüklenmemesi, hastalıklı hayvanların ya da tecrit ya da itlaf edilerek hayvan neslinin korunması için tedbirlerin alınması hakkında Dahiliye Nezareti İdare-i Umumiye ve Dahiliye Müdürlüğünün 20-03-1335 (Miladi 14-01-1917) tarihli bir yönerge de bulunmaktadır.

19. yüzyılın ikinci yarısında, devletin Batı’daki gelişmeleri ve düzenlemeleri yakından takip etmeye başlamasıyla birlikte hayvanları korumaya yönelik av yasakları da

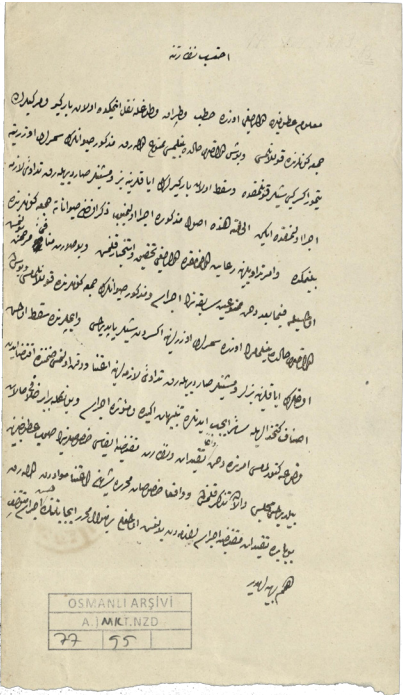
çıkarılan kanun ve nizamnâmelerde yer bulmaya başladı. 1882 yılında çıkarılan Zabita-i Saydiye Nizamnamesi, avlanma hususunda getirdiği kurallar ve sınırlamalar ile bu yeni yaklaşımı destekler bazı niteliklere sahipti. Bu nizamnamede öncelikli kaygı her ne kadar devletin mâli gelirlerini artırmak olsa da millî kaynak olarak görülen hayvan türlerinin aşırı avlanma ile zarar görmesine engel olunması da hedeflenmişti. Bilhassa karada ve denizde ticari avlanmanın izne ve tezkereye tâbi tutulması, av yasağı alanları ve dönemlerinin belirlenmesine imkân tanınması, hayvan popülasyonlarını göz önüne alarak avlanma yoğunluğunun düzenlenmesi, patlayıcı ve kimyevi maddelerin avda kullanımının yasaklanması mühim maddelerdi.

Mesela, denize torpil atarak balık avlama metodunun balıkların zehirlenmesine ve yumurtalarının mahvına yol açtığından yasaklanmış olduğu ancak buna rağmen Maruniye civarında denize torpil atarak balık avlandığı ve bu konuda gerekli tedbirin alınmasına dair 26-05-1322 (Miladi 08-08-1904) tarihli bir belge, devletin Nizamname’yi tam manasıyla tatbik etmek için uğraştığını göstermektedir.

Osmanlı devrinde, hayvanlara direkt olarak devlet tarafından tanınan haklar ve hayat şartlarının iyileştirilmeye çalışılması haricinde müstakil olarak kurulan birçok vakıf da hayvan veya kuşların beslenmesi ve bakılması için madde içeriyordu, hatta sırf bu maksatla kurulan vakıflar da vardı. Bazı örnekleri şöyledir:

- Beyazıt Camisi Vakfı’nın şartlarından biri, cami etrafında yaşayan kuş için pirinç ve darı; köpekler için ekmek almak ve ayrıca kırık çıkıkları bağlamak için bir görevlinin bulunmasıydı. Bu işe yılda 30 altın tahsis olunmuştu. Bu para, Osmanlı devrinin sonuna kadar ödenmeye devam etmiş ve cami imaretinde kalan Ali Hoca, 1940’larda yaralı kuş, kedi ve köpeklerini tedavi etmiştir.

- Mimar Sinan, doğum yeri olan Kayseri Ağırnas köyünde, yaptırdığı çeşmeden su içen hayvanların rahat-

ça içip dinlenmeleri için yakınında bir arsa vakfetmiştir.

- İstanbul Anadolu Hisarı’nda Keyfi Nâzin Mustafa Ağa’nın 1851 tarihli vakfının, her gün 30 akçelik ekmeğin köpeklerle verilmesine dair bir maddesi vardı.

- Sivas’ta iki dükkânın geliri “göç edemeyen kuşların, karda kışta aç kalmamaları, onlara yem alınması için” vakfedilmişti.

- Ödemişli Hacı İbrahim Ağa’nın 1912 tarihli vakfı, Yeni Cami’de yaşayan leyleklere yem verilmesi maddesini içeriyordu.

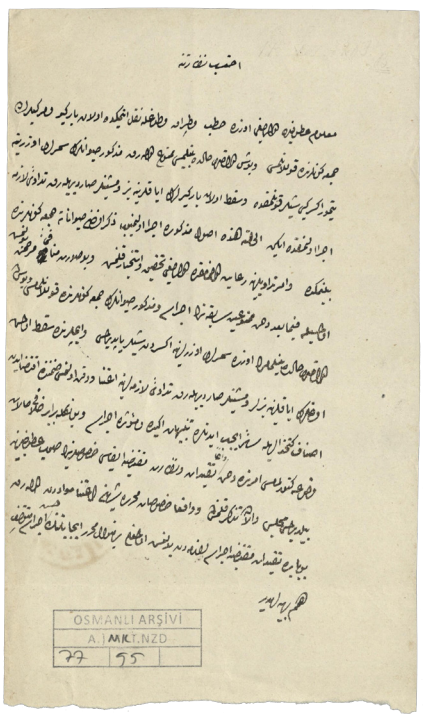
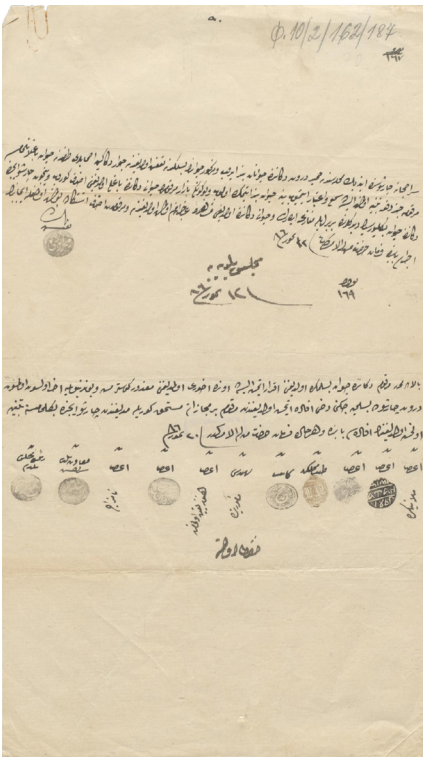
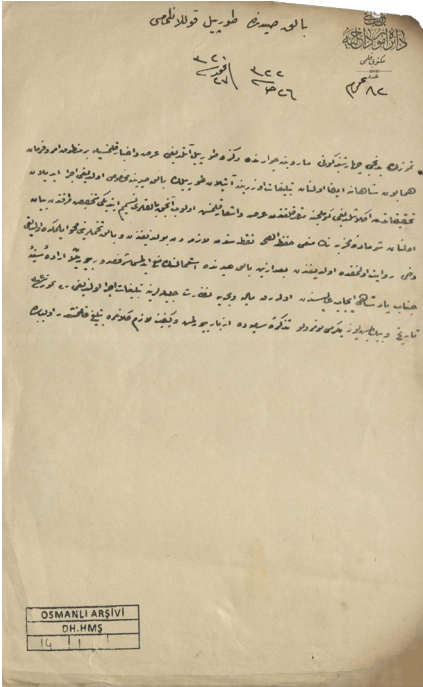
İstanbul, Bursa ve İzmir’de bulunmuş olan Jean de Thévenot, “The Travels of Monsieur de Thévenot into the Levant” isimli eserinde Türklerin hayvanlarla olan münasebetleri hakkında şunları yazmıştır: “Türklerden bazıları ölürlen her hafta birçok köpek veya kedi beslensin diye büyük servetler bırakırlar, sadakaları dağıtsın diye fırıncılara, kasaplara para verirler, bu da sadakatle, titizlikle yerine getirilir. Ve her gün, ellerinde etler bulunan birtakım adamların kedileri ve köpekleri çağırmasını seyretmek çok keyiflidir. Hayvanlar etraflarını sarınca da etleri parça parça dağıtırlar. Burada Türklerin hayvanlara yaptığı hayırsaverliğin yüzlerce örneğini verebilirdim. Bizim için çok saçma

Gentleness and humanity are among the most marked characteristics of the Turk. With his ferocity in war when his passions are roused I shall deal later, but of his kindliness and charity in his dealings with his fellow-men there can be no doubt. In no European country are animals treated so kindly as they are in Turkey. A Turk never ill-uses his horse or his ox or his domestic pets, and the wonderful tameness of these creatures in Turkey testifies to this good trait. In Constantinople the pariah dogs lie about the streets in their tens of thousands; they live partly on garbage and partly on the scraps of food which even very poor Turks put out for them. These dogs, though fighting among themselves, display nothing but friendship for, and confidence in, man. They never move for one as they sprawl across the narrow pavements, for they know that no Turk would have the heart to kick them out of the way. A few years ago an American offered a very large sum for the right to clear Constantinople of its pariah dogs, his object being to sell their skins to the glove makers. The populace raised a howl of indignation when they heard of

görünen şeyleri onların sık sık yaptıklarını gördüm: İyi giyimli pek çok insanın bir sokakta, yeni yavrulmuş bir köpeğin başında durduklarını, üzerine basmasınlar diye hep birlikte taş toplayıp etrafında bir duvarcık ördüğünü ve buna benzer şeyler yapan pek çok gördüm, ama okuru bu gibi önemsiz şeylerle rahatsız etme maksadım yok.”

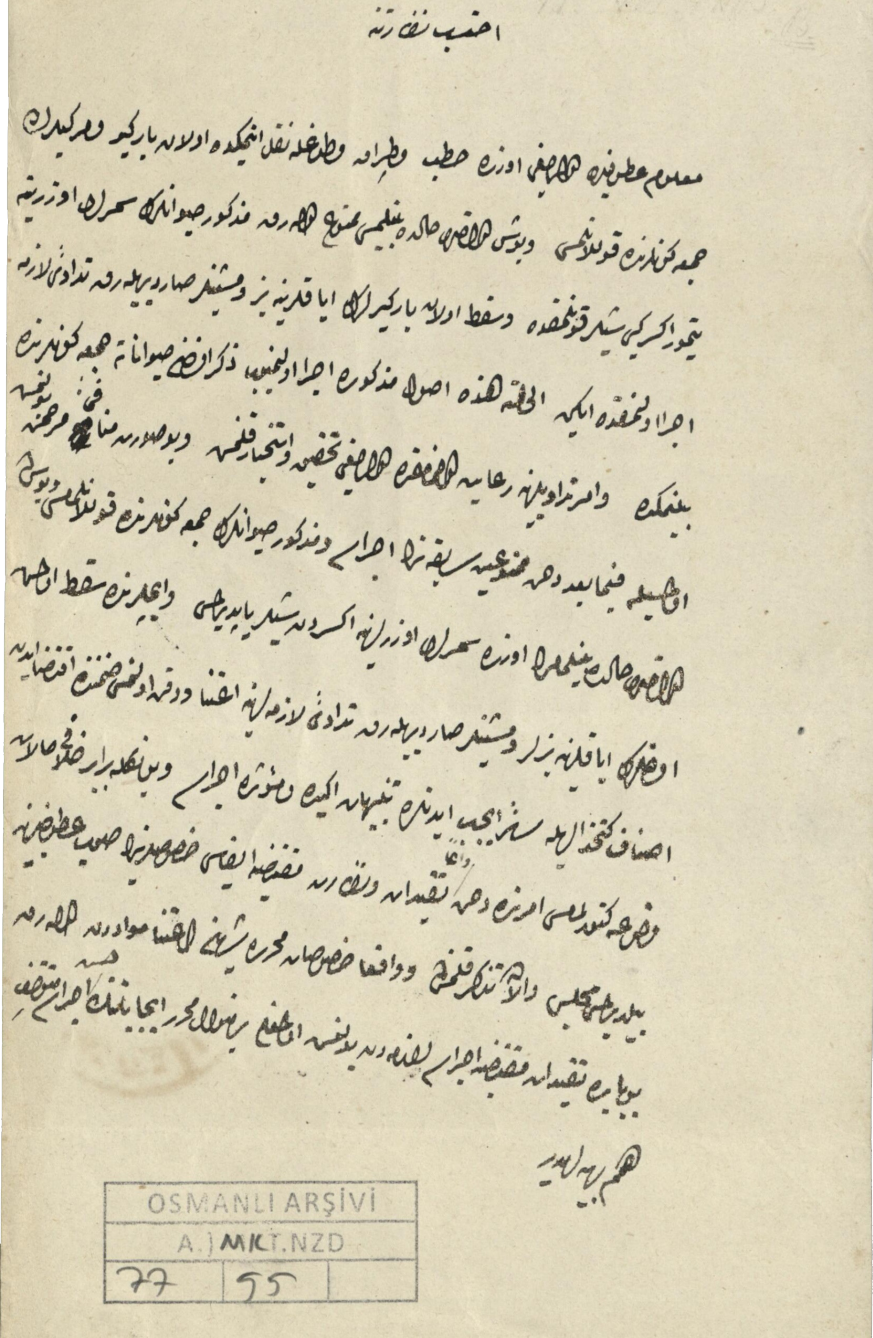
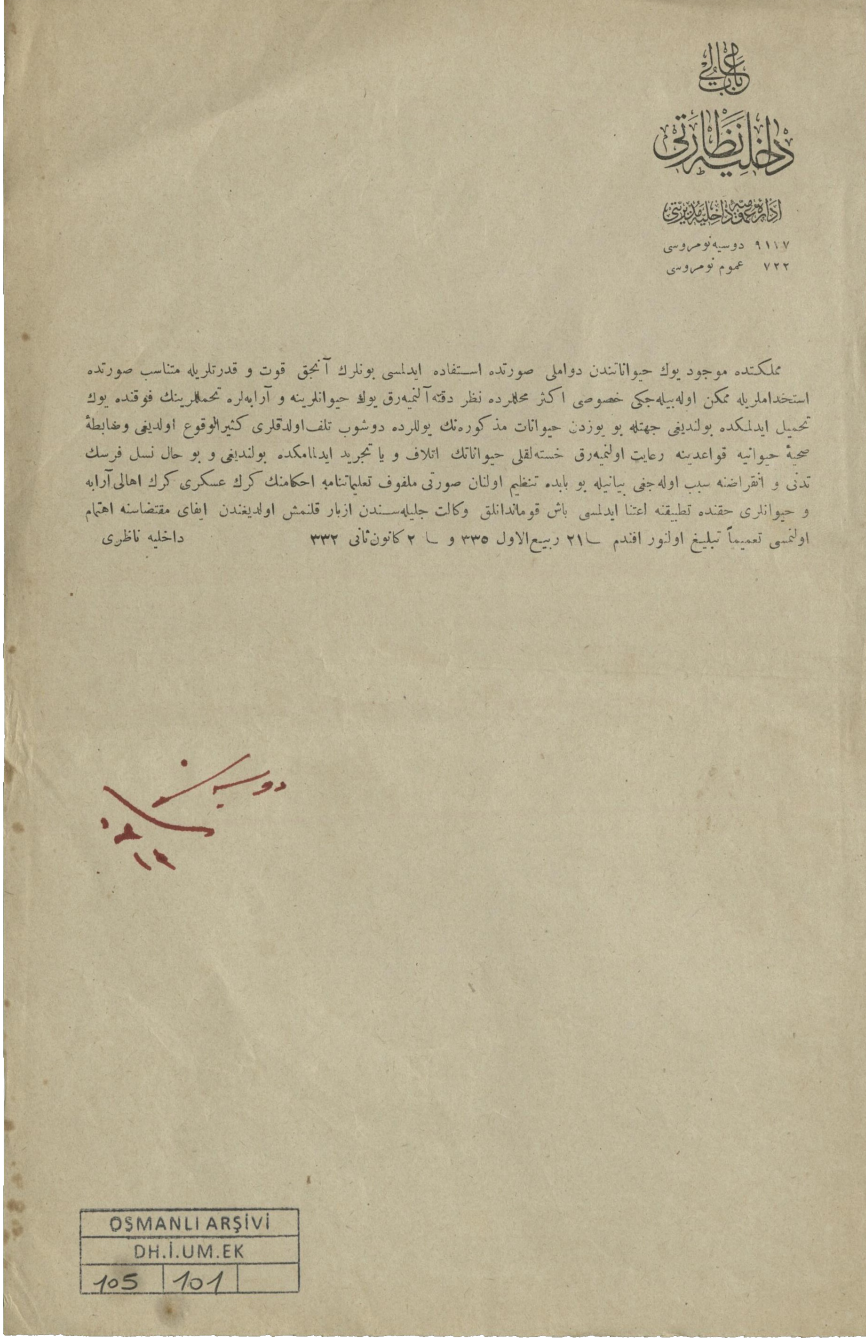
Yine aynı şekilde Osmanlı Devleti’nde bulunmuş olan İngiliz gazeteci Edward Frederick Knight, “Turkey; the Awakening of Turkey” isimli kitabında Osmanlı’nın hayvan sevgisi hakkında şunları yazmaktan kendini alamamıştır: “Hiçbir Avrupa ülkesinde, hayvanlara Türkiye’de olduğu kadar kibar davranılmaz. Bir Türk asla atını, öküzünü veya evcil hayvanlarını kötü kullanmaz ve canlıların Türkiye’deki harika ırsallığı bu güzel hususiyete şahitlik eder. Konstantinopolis’te on binlerce sokak köpeği caddelerde yatıyor; kısmen çöpte, kısmen de -çok fakir Türklerin bile kendileri için ayırdıkları- yemek artıkları arasında

yaşıyorlar. Bu köpekler, kendi aralarında kavga etseler de insan için dostluktan ve ona güvenmekten başka bir şey sergilemezler. Dar kaldırımlarda sere serpe yatarken asla kılmıdamazlar, çünkü hiçbir Türk’ün onları tekmeleyecek bir kalbe sahip olmadığını bilirler. “Tüm bunlardan çıkaracağımız gereken netice, İslami prensiplerin Allah tarafından insanların hizmetine sunulan hayvanlara karşı şefkatli davranmayı öğütlemesinden yola çıkarak hayvanlar için cuma günlerini tatil ilan eden, onların katledilmesini kati surette meneden ve onlara ağır yük yüklenmesini dahi yasaklayacak bir letâfet gösteren Osmanlıların, bugün bizler için izlenmesi gereken bir örnek olarak karşımızda duruyor olmasıdır.

alive. There are others, who at their death leave considerable Means for the feeding so many Dogs or Cats so many times a week, and give the money to Bakers or Butchers for performing that charity, which is faithfully and punctually enough put in execution ; and it is very pleasant to see every day Men loaded with meat, go and call the Dogs and Cats of the Foundation, and being furrounded with them, distribute it among them by commons. I could here give an hundred Instances of the charity of the Turks towards Beasts ; I have feen them often practice such as to us would seem very ridiculous: I have seen feveral Men in good garb, stop in a street, stand round a Bitch that had newly puppiied, and all go and gather stones to make a little wall about her, left some heedless person might tread upon her ; and many such like Examples ; but it is not my design to trouble the Reader with such trifles. In fine, *Sultan*

An instance of the charity of the Turks toward Beasts

TARİH

İLK HEDEFİNİZ AKDENİZ'DİR!

İlayda Karul

Kurtuluş Savaşı, —diğer isimleriyle İstiklal Harbi veya Milli Mücadele-. I. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan Osmanlı İmparatorluğu'nun İtilaf Devletleri tarafından işgali sonucunda Misâk-ı Milli sınırları içinde ülke bütünlüğünü korumak için 1919-1922 yılları arasında gerçekleştirilen çok cepheli siyasi ve askeri mücadeledir. Batı Anadolu'da İtilaf Devletleri'nin harekete geçirdikleri Yunan ordusuna, güneyde Fransız ordusuna, doğuda Ermenistan'ın kuvvetlerine ve İtilaf güçlerine yaranarak tahtını korumayı amaçlayan padişahın taraftarlarına karşı savaşmıştır.

1. Dünya paylaşım savaşında ülkeler ikiye ayrılmış, bizim de içinde bulunduğumuz İttifak Devletleri savaşı kaybetmiştir. Yunan ordusu “Megali İdea” düşüncesiyle, Yunanca konuşan tüm toprakları birleştirme amacıyla 15 Mayıs 1919'da İzmir'e çıktı. Bunun üzerine Ekim 1918'de imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan beri İtilaf kuvvetlerine karşı direnmenin yollarını arayan Mustafa Kemal Paşa, IX. Ordu Müfettişi sıfatıyla 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktı ve yurt çapında topyekûn bir direniş gerçekleştirmek için işe girişti. Bu yüzden 19 Mayıs tarihi Kurtuluş Savaşı'nın simgesi olarak kabul edilmektedir. Bu tarihte Çanakkale ve İstanbul Boğazları ve Trakya İtilaf devletlerinin; Güneydoğu Anadolu ve Mersin, Adana, Maraş, Antep ve Urfa Fransız; Antalya ve Muğla İtalyan işgali altındaydı. Ermeniler bir yandan Doğu Anadolu'da saldırı hazırlıkları yaparken bir yandan da güneydoğudaki Fransız birlikleriyle iş birliği yapmaktaydı. Benzer bir şekilde Eskişehir, Kütahya, Amasya gibi kentlerde İngiliz askerleri bulunmaktaydı. Bu dönemde Mustafa Kemal, kongreler düzenleyerek halkı savaşa manen hazırlamakla ve

askerî direnişi örgütlemekle uğraştı. Mustafa Kemal, önce halktan oluşturulan silahlı müfrezelerle işgali yavaşlatmayı ve böylelikle kazanılan zamanla düzenli ordunun kurulması planlamıştı. Kuvâyımilliye ile yapılan düzensiz savaş tekniği, güneyde Fransızlara karşı başarılı olmuştur. Doğu Cephesi'nde ise Kazım Karabekir komutasındaki XV. Kolordu Ermeni birliklerine karşı başarı gösteriyordu. Böylelikle Kazım Karabekir komutasındaki ordu; Sarıkamış, Kars ve Gümrü'yü ele geçirdi ve 3 Aralık 1920'de Gümrü Antlaşması imzalandı. Batı Cephesi'nde ise, Kuvâyımilliye birlikleri Yunanları yenebilecek kabiliyette olmasa da onları oyalamaktaydı.

1920 yılının ortalarında ülke çapında gerçekleşen 18 iç isyanın bastırılması düzenli ordunun üstünlüğünü gösterdi. Sivas ve Erzurum Kongrelerinden sonra Ankara'ya gelen Mustafa Kemal, 23 Nisan 1920'de Türk milleti ile Büyük Millet Meclisini açmıştır. Ocak 1921'de Yunanların Birinci İnönü Taarruzu'nun Türklerin zaferiyle sonuçlanması sonucu, Türkiye Londra Konferansı'na davet edildi ve Ankara Hükûmetinin ülke çapındaki otoritesi arttı. Yunanların 23 Şubat 1921'de başlayan Londra Konferansından bir yarar sağlayamayacaklarını anlamaları üzerine 23 Mart'ta başlayan İkinci İnönü Savaşı gerçekleşti. 1 Nisan'da muharebe Türklerin zaferi ile sonuçlandı. 10 Temmuz'da Eskişehir-Kütahya Muharebeleri gerçekleşti. Muharebe sonrası Afyon, Eskişehir ve Kütahya Yunanların eline geçti. Savaş sonrası ordunun teçhizat ihtiyacını karşılayabilmek için Tekalif-i Milliye emirleri çıkarıldı ve Türk ordusu Sakarya Nehri'nin doğusuna çekildi. Zaferlerini pekiştirmek isteyen Yunanlar, Sevr Antlaşması'nı kabul ettirmek amacıyla 23 Ağustos'ta

taarruza kalktılar. Yunanlar, Ankara'ya 50 kilometre kadar yaklaşırsalar da Sakarya Muharebesi onlar için başarısızlıkla sonuçlandı. Yunan birliklerini Anadolu'dan kesin olarak atmak için Mustafa Kemal Paşa, 10 ay boyunca askerleri talim etti ve teçhizat ihtiyacını karşılamak için girişimlerde bulundu. Taarruzun baskın etkisiyle başarıya ulaşması sağlanacaktı. 26 Ağustos 1922'de taarruz başladı ve 30 Ağustos'ta Başkomutanlık Meydan Muharebesi gerçekleştirilerek Yunan birlikleri mağlup edildi. Geri çekilen Yunan birlikleri takip edildi ve Türk ordusu 9 Eylül 1922'de İzmir'e girdi. 18 Eylül itibarıyla, Yunanlar Anadolu'dan tamamıyla silinmişti. Türk ordusu Boğazlar ve İstanbul bölgesine yönelince Çanakkale krizi denilen süreçte İtilaf kuvvetleri İstanbul'dan çekilmeye başladılar. Bunun üzerine Trakya'daki Yunan birlikleri de bölgeden çekildi. 11 Ekim 1922'de imzalanan Mudanya Mütarekesi ile fiilen biten savaş, 13 Ekim 1921'de imzalanan Kars Antlaşması ile Doğu Cephesi ile sınırlı olmak üzere, 11 Ekim 1922'de başarıya ulaştı. 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Antlaşması'yla ise tam anlamıyla sona ermiştir.

Kurtuluş Savaşı sadece ülkemiz açısından değil dünya tarihi ve ülkeleri açısından da son derece önemli sonuçlar doğurmuştur. Savaştan mutlak zafer ile ayrılmamız, sömürge altındaki diğer ülkeler ve milletler için de bir feyiz kaynağı ve büyük bir örnek oluşturmıştır. Başta Cezayir olmak üzere birçok ülke, Mustafa Kemal Atatürk'ün başlattığı bağımsızlık mücadelesini örnek alarak kendi mücadelelerini başlatmış ve bağımsızlıklarını ilan etmiştir. Milletlerin kendi kaderlerini tayin etme hakkı da bir kez daha tüm dünyaya gösterilmiştir.

OSMANLI'DAN KALAN BİR MÜSLÜMAN BÖLGESİ: SANCAC

Furkan Pilavcılar

Bu ayki yazımızda, Karadağ ve Sırbistan sınırlarında bulunan ve Bosna Hersek'e komşu olan Sancak bölgesinden bahsedeceğiz. Karadağ ve Sırbistan gibi çoğunluğu Hristiyan olan bu ülkelerde Müslüman kalabilen bu bölge, hem Türkiye hem de Bosna Hersek için büyük bir önem teşkil etmektedir. Sözümüzü fazla uzatmayalım, bu bölgenin tarihini ve önemini anlatmaya başlayalım.

Sancak Bölgesinin Tarihi

Bu bölge, Doğu Sancak (Sırbistan) ve Batı Sancak (Karadağ) olmak üzere ikiye ayrılır. Doğu Sancak'a ait olan şehirleri şöyle sıralayabiliriz: Novi Pazar (Yeni Pazar), Tutin, Sjenica, Priboj, Prijepolje. Batı Sancak'a bağlı olan şehirler ise Pljevlja (Taşlıca), Bijelo Polje (Akova), Berane ve Plav'dır.

Eski zamanlarda Hun, Vizigot ve Bulgar devletlerinin hakim olduğu Sancak bölgesi, 547 yılından itibaren Slavların buraya göç etmesiyle Hristiyan etkisi altına girmiştir. 1392 yılında Üsküp'ün Osmanlılar tarafından fethedilmesi sonucunda, Sancak'ın fethinin de önü açılmıştır. 1396-1455 yılları arasında Sancak'taki kalelerde Osmanlı askeri bulunurken, kalelerin dışlarındaki alanlar da Sırp hakimiyeti altındaydı. Mayıs 1455'te İshak Bey'in oğlu İsa Bey'in Sancak'ı fethetmesiyle bu bölge “Pazar” olarak adlandırılmaya başlandı. 1465'e kadar tüm bölgenin fethi tamamlandı ve 1584'te Yeni Pazar sancak şehri olarak belirlenip Bosna eyaletine bağlandı. 1879 İstanbul Antlaşması ile uluslararası bir statüye sahip olan Sancak bölgesi, 1912'de Balkan Savaşları sırasında Sırp lar tarafından işgal edildi. Edirne'yi - daha sonra Enver Paşa sayesinde kurtarılan bu şehri- dahi Bulgarlara vermeyi düşünen Osmanlı hükûmeti, Sancak'ı tamamen gözden çıkarmıştı. Bölgedeki bazı Müslümanlar katledilip bazıları da göç ettirilince bölgeye Sırp lar yerleştirildi. 1938'de Türkiye ve Yugoslavya arasında imzalanan antlaşma ile 40.000 Müslüman, Türkiye'ye göç etmiştir. 1953'te

Tito ve o dönemdeki Türkiye Dışişleri Bakanı Mehmet Fuad Köprülü arasında bir antlaşma daha imzalanınca Müslümanların göçü hızlanmıştır. 25-27 Ekim 1991 tarihlerinde Sancak bölgesinin özerkliği için yapılan referandumda, halkın %98,9'u özerklik istese de Belgrad yönetimi bunu kabul etmedi. Karadağ, 3 Haziran 2006 tarihinde Sırbistan'dan ayrılıp bağımsızlığını ilan edince de Sancak bölgesi ikiye ayrılmış oldu.

Sancak Bölgesinin Önemi

Sancak bölgesi, coğrafi olarak Bosna Hersek ve Sırbistan-Karadağ arasında tampon bir bölgedir. Eminim ki, Türkiye'deki Boşnaklar bile bu bölgenin özerk olmasını ve hatta Bosna Hersek'e bağlanması ister. İkinci ihtimal pek gerçekçi olmasa dahi ilk ihtimal, bazı Batı devletlerinin ve Türkiye'nin yardımıyla gerçek olabilir. İkinci ihtimalin neden gerçek olamayacağını belirtmek gerekirse, bunun en önemli sebebinin Sırbistan'ın her daim arkasında olan Rusya olduğunu söyleyebilirim. Rusya'nın uzun zamandan beri kurduğu “Panslavizm” hayalleri, onları Sırbistan'a yaklaştırmak Bosna Hersek'e karşı düşman olmalarına neden oluyor. Bir diğer sebebin ise, 14 Aralık 1995'te biten ama izleri halen silinemeyen Bosna Savaşı olduğunu söyleyebilirim. Boşnaklar, şu anki topraklarını bile zorlukla kurtarabilmiştir.

Savaş öncesinde ve sırasında Sırp ların yaptığı katliamların da unutulmaması gerekiyor. Herkesin gözü önünde yaşanan katliamlara Batı gözünü yumarken Türkiye, Bosna Hersek'e gizli yollardan yardım ediyordu. Bu yüzden, belki ilerleyen yıllarda Sancak bölgesine özerklik verilebilir. Bu bölgenin özerk olmasının, oradaki insanların yaşamlarını kolaylaştıracağını düşünüyorum. Buradan Türkiye'ye göç edenler de memleketlerine daha kolay gidebilir. Osmanlı'dan kalan tarihi mirasa daha iyi sahip çıkılabilir.

Heyet-i Temsiliye: Milli Mücadele Takımı

Hakan Gölbek

Dünya üzerindeki pek çok devletin katıldığı ve büyük yaralar aldığı 1. Cihan Harbi, 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması ile Osmanlı Devleti için son buldu. İttifak safında bulunan ve büyük savaş sonunda kaybeden tarafta bulunan Osmanlı Devleti'nin toprakları ateşkes kapsamında işgal altına alındı. Anadolu'nun pek çok farklı yerinde itilaf kuvvetlerinin askerleri devriye geziyordu. Ülkenin toprakları bir barış antlaşması imzalanana ve toprak dağılımı belirlenene kadar kısmen işgal altındaydı. İşgallerin antlaşma dışında büyüdüğünü ve böyle bir işgalin kabul edilemeyeceğini düşünen farklı gruplar, yurt içerisinde örgütlenecek yerel direnişler oluşturdu. Bu grupların birçoğundan gelen farklı üye delegeler ile ilk defa Erzurum Kongresinde bir heyet oluşturuldu. Bu heyet, yani Heyet-i Temsiliye, vatan adına kararlar alan ve ileride Büyük Millet Meclisini de kuracak olan temsil heyeti idi. Anadolu'nun doğu illerinden gelen delegelerin yoğunlaştığı bu heyet -sayısı daha sonra Sivas kongresinde 16 kişiye çıkarılacak olan- 9 kişilik bir heyet idi.

Bu temsil heyeti, vatan adına alternatif bir hükûmet olarak yürütmeye yetkisini elinde bulunduruyor; oy kullanıp memleket adına kararlar alıyordu. Bu heyetin birçok üye-

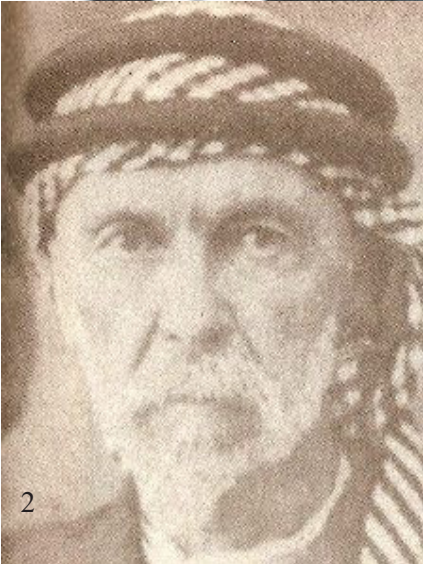
si günümüzde şu anda bilinmiyor. Hatta bazıları hakkında detaylı bilgi bulmak bile bir internet aramasından uzun sürüyor. Bu heyetin en ön plana çıkan ve en çok bilinen üyesi tabii ki Mustafa Kemal Paşa. Daha sonra Milli Mücadele'ye liderlik ve Büyük Taarruz'da orduya başkomutanlık edecek mücadelenin kilit isimlerinden biri. Heyetin Erzurum Kongresinde belirlenen diğer üyeleri ise şu şekilde:

- Eski Bahriye Nazırı Hüseyin Rauf Bey (Görsel 1)
- Eski Erzurum Mebusu Hoca Raif Efendi (Görsel 6)
- Eski Kaymakam İzzet Efendi
- Eski Trabzon Mebusu Servet Bey
- Eski Bitlis Mebusu Sadullah Efendi
- Erzincan Nakşibendi şeyhi Hacı Fevzi Efendi (Görsel 3)
- Beyrut Eski Valisi Bekir Sami Bey (Görsel 4)
- Mutki'de aşiret reisi Hacı Musa Efendi (Görsel 2)

Sivas Kongresinde heyete katılan 8 kişi ise şunlardır:

- III. Kolordu Komutanlığından ayrılma Refet Bey
- Kurmay albaylıktan ayrılma Kara Vasıf Bey
- Eski mutasarrıflardan Mazhar Müfit Bey (Görsel 5)
- Ankara Eski mebuslarından Ömer Mümtaz Bey
- Askerlikten ayrılma Hüsrev Sami Bey
- Eski mutasarrıflardan Hakkı Behiç Bey
- Niğde Delegesi Ratipzade Mustafa Bey

Sivas kongresi sonrasında Ankara'da Büyük Millet Meclisinin kurulmasında rol oynayacak bu kişiler, Türk ulusunun oluşumunda büyük çabalar göstermiş olsalar da birçoğunun ismi günümüzde bilinmemekte hatta hakkında çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Mustafa Kemal Atatürk'e bu yolda yoldaşlık eden bu kişilerin tanınmaması Türk tarihinin çok iyi bir şekilde korunmadığını gösterir. Tarihi kişilerimize sahip çıkmak ve onları sonsuza kadar yaşatmak ise bizim elimizdedir.

SOSYAL BİLİMLER

DİLDE CİNSİYETÇİLİK

Bengü Hayat Şimşek

Gündelik hayatta kullanılan kelimelerin nasıl anlamlar taşıyabileceğini ya da çevrenizi nasıl etkilediğini hiç düşündünüz mü? Dilimize yerleşmiş, kullandığımız kelime ve kalıplar düşünüldüğünde çok daha fazla anlam içermekte. “Dil milletin aynasıdır.” sözünü rehber edinirsek, Türkçede kullanılan bazı kalıpların bizlere anlatmak istedikleri olabilir mi?

Dil; düşünce ve duyguları bildirmeye, anlamaya yarayan bir sistemdir yani düşünce, dil sayesinde var olabilir. Bu iki unsur sonsuz bir etkileşim içerisinde. Dil; anlatmak istenilen düşüncelere, kimler arasında kullanıldığına göre gelişir ve bu yönde şekillenir. Aynı şekilde düşünce de dilden etkilenir çünkü insan dilin izin verdiği sınırlar içerisinde düşünebilir. Kültür de düşünce gibi dilden ayrı düşünülemeye-

de toplumu etkiler. Bunun en büyük örneklerinden biri de sömürgeci devletlerin işgal ettikleri bölgelerde yerel dilin konuşulmasına engel olmaları, orada yaşayan halkı kendi dilini öğrenmeye zorlamasıdır. Başka bir dili kullanmaya başlayan toplum, zaman içerisinde kendi toplumuna ait dili unuttukça kültürü de unuttur. Konfüçyüs de “Bir ülkeyi yıkmak mı istiyorsunuz? Önce dili tahrip edin.” diyerek bu düşüncüyü desteklemiştir. Kullanılan dil bireyin bilincini oluşturan, benliğini biçimlendiren temeldir; bilincin köklerine, bilinçaltının derinliklerine uzanan başlıca unsurdur. Özetlemek gerekirse dil, insan için ve insana dair çok şey ifade eder. Bu sebeple Türkçe başta olmak üzere günümüzde kullanılan dillerde görülen cinsiyetçi ifadeler hafife alınmamalıdır. Mademki dil toplumun aynasıdır, dilde görülen cinsiyetçi ifadeler toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir göstergesi değil midir?

ler de, ne yazık ki hem toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmadığını gösteriyor hem de bireylerin cinsiyet normlarının baskısı altında kalmadan daha özgür bir şekilde yaşayabilecekleri gelecekte adım adım uzaklaşmamıza sebep oluyor. “Bence insanlar cinsiyetçi ifadeleri tamamen inanmayarak ya da şaka amaçlı söyleseler bile toplumun bilinçaltına etkisi çok büyük. Biri- sinin yalan söyleyip söylediği yalana kendini inandırması gibi zaman geçtikçe bu fikirler de bu insanlara ve çevresindekilere normal gelmeye başlar.” - Kadın, 16 yaşında.

Erkeklerle yönelik söylenen cinsiyetçi ifadeler onları; duygusalıktan uzak ve her zaman, herkesten güçlü bir kahraman, bir koruyucu olmaları gerektiğine inandırıyor. Aynı zamanda içine kapanık ve sürekli toplumun isteklerine uymaya çalışan bireyler olmaya itiyor. Bazı durumlarda ise erkekleri diğerlerine

ifadeler ise kadını eve, mutfığa ait bir varlık gibi gösteriyor. Kadınları yapabileceklerinden alıkoyan ve onu korumak amacıyla(!) toplumdan dışlayan bu sözler, hem topluma kadının güçsüz olduğu mesajını veriyor hem de kız çocuklarının kendilerine olan güvenlerini, inançlarını zedeliyor. “Kız başına” sözü ile kadınlar cinsiyet ayrımcılığına maruz bırakılıyor; bir erkek yaptığı gibi gayet normal karşılanan gece dışarı çıkmak, sokakta yürümek gibi gündelik hayatın bir parçası olan işlerde dahi yetersiz ve tehlikede hissettiriliyor. “Kız gibi yapmak, karı gibi yürümek” gibi ifadeler yetersiz, eksik işleri tanımlamakta kullanılarak kadınlar, kadın oldukları için aşağılanıyor. Bunun yanında sıklıkla kadınlık ve kadın bedeni üzerinden yapılan cinsiyetçi hakaretler toplumda, insanların kadın bedeni üzerinde söz sahibi olabilecekleri algısını yaratıyor. Bu ifadeler aynı zamanda kadını, cinsel bir obje

rileri ulu orta yapmayı normalleştirerek; kadının fikirlerine vücudu kadar önem gösterilmesine, kadının bedeni ile var olmasına ve metalaşmasına yol açabiliyor. Bu yönden dil aslında insanların algıları ve fikirleri hakkında fazlasıyla etkili bana kalırsa. O yüzden nerede ne dendiğini, nasıl ifadeler kullanıldığını, hangi esprinin nasıl bir ortamda yapıldığını çoğu zaman düşündüğümüzden daha önemli.” - Kadın, 17 yaşında.

“Bence insanlar cinsiyetçi ifadeleri üzerlerine alınıyor. Eskiden cinsiyetçi söylemler bir sorun oluştursa da günümüzde bu ifadelerin eskimiş olduğunu, sadece bir deyim ya da kalıba dönüştüğünü düşünüyorum. Bu ifadelerden insanların rahatsız olmasının sebebinin ise iç dünyalarında kendileriyle mutlu olamamaları olduğunu düşünüyorum.” diyor 15 yaşında bir erkek.

Peki konu bu kadar basit mi? Cinsiyetçi ifadeler hem insanların bilinçaltına etki ediyor, hem de toplumda gelişmekte olan bireyleri etkiliyor. Çocuklar bu söylemleri duyduklarında bunların gerçeği yansıttığını düşünüyörler. Örneğin ebeveynlerinin, akrabalarının ya da okulda arkadaşlarının kadın bedeni üzerinden birbirlerine hakaret ettiğini, aşağıladığını gören çocuklar bunu “sadece bir söylem” olarak algılayamayabilir ve kadınlar üstüne söz söyleme hakkına sahip olduğunu düşünebilir. Büyürken karşılaşılan cinsiyetçi ifadeler, çocuklara belirli sınırlar çizerek onların kapasitelerinin farkına varamamalarına veya özgüvensiz, mutsuz bireyler olmalarına sebep olabilir. Sadece günlük konuşmalarda değil televizyonlarda, kitaplarda, reklamlarda, gazetelerde, afişlerde geçen ifadeler de gelecek nesli oldukça etkiliyor. Tüm bunlara ek olarak bu söylemler kullanılarak özellikle kadınların hayatın içinde yer alamayacakları, evde oturmaları gerektiği düşüncesi meşrulaştırılıyor.

“Çevrimiçi oyunlarda kadın olduğum için mutfığa geri dönüp börek açmam gerektiği, oyunların ‘kadın işi’ olmadığı söyleniyor. Ayrıca cinsiyetim dolayısıyla bedenim hakkında sorulara maruz kalıyorum. Ailemden ise ‘Yemek yapmayı öğren de kocan aç kalmasın’ gibi cümleler duydum.” -Kadın, 16 yaşında.

“Yapabileceğim çoğu şeyde ‘Sen bir kızsın.’ lafıyla ayırtıldım.” -Kadın,17 yaşında.

Sonuç olarak; dildeki cinsiyetçilik, hem toplumsal hayatta içinde bulunduğumuz durumun vahimliğini gösterir hem de yaşamdaki cinsiyetçiliğin başladığı yerdır. İnsanların cinsiyetleri yüzünden ayrımcılığa maruz kalmadığı bir yaşam için çalışmaya bir yerden başlamak gerekmekte. Kontrolümüzde olan söylemlerimiz yani dil ise bu işe başlamak için oldukça uygun. Cinsiyetçiliğin ve ayrımcılığın önce dilde sonra da hayatın her alanında bitmesini temennisiyle...

cek öğelerin başında gelir. Wilhelm von Humboldt, dilin insan zihninin yaratıcı yeteneğinin sonucu ortaya çıktığını ve her dilin kullanıldığı topluluk için özel bir mülkiyet anlamına geldiğini belirtir. Bu nedenle her dil kendi yapı, ses, sözcük vb. özellikleri ile diğer dillerden ayrılan bir kimliğe sahiptir. Bir dilde kullanılan argo kelimeler, deyimler, atasözleri kültürün birer ögesidir ve kültürü aktarmada görev alır. İşte bu yüzden ki tarih boyunca toplumların kullandıkları dil; o topluma ait manevi değerler, kültür, düşünce anlayışı hakkında bilgi edinilen temel kaynak olmuştur çünkü dilin amacı kültürü ve düşüncüyü iletmektir. Bir toplumda hakim olan anlayış neyse, dil de onu anlatabilecek şekilde evrilir ve evrilmek zorundadır.

Toplumun dili etkilediği gibi, dil

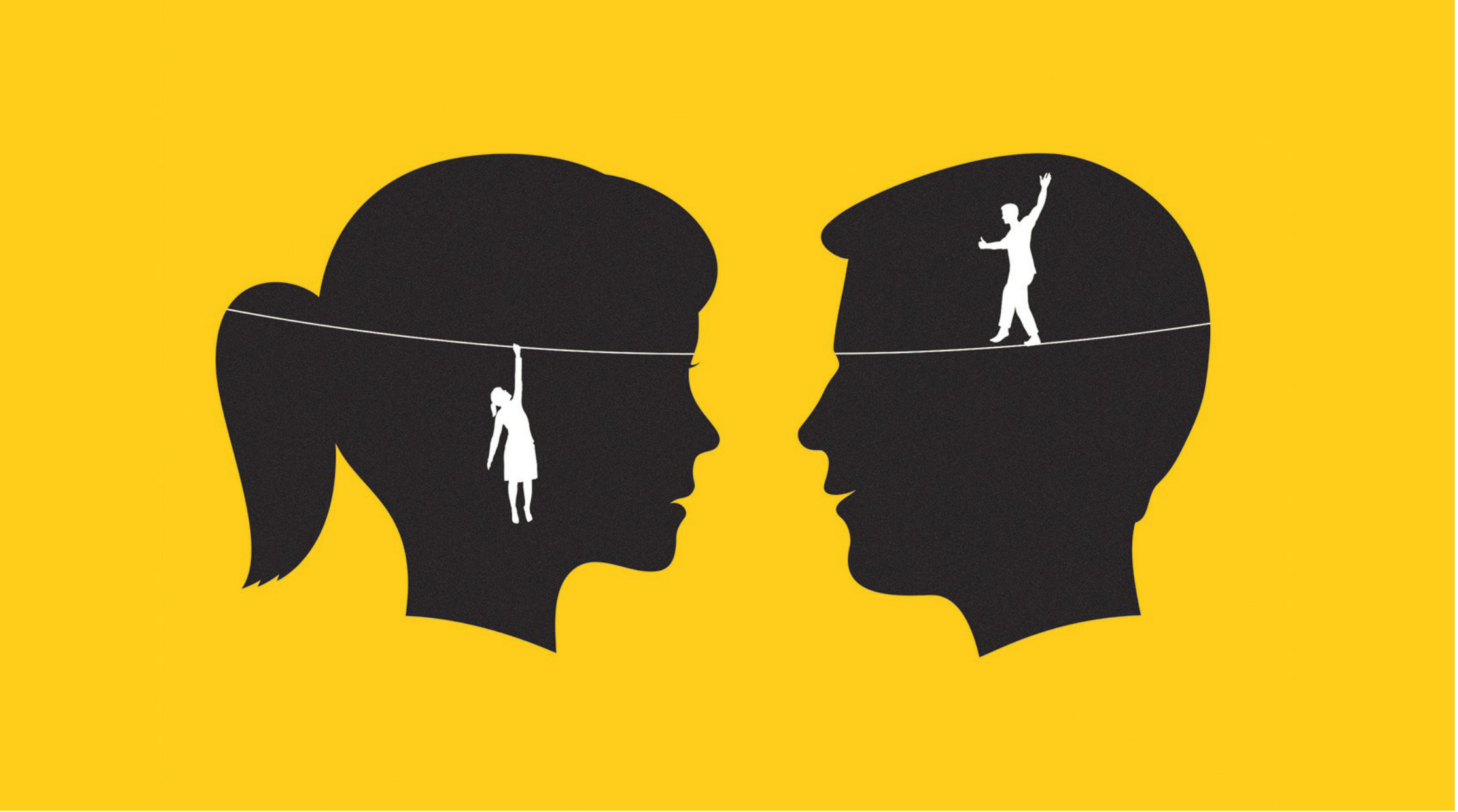
Toplumsal cinsiyet(gender) ve cinsiyet(sex) kavramları aynı gibi görünse de toplumsal cinsiyet kavramı, kadınlar ve erkekler arasındaki toplumsal ve kültürel olarak inşa edilmiş farklılıkları ifade eder. Cinsiyet ise doğuştan gelen ve bireye, üreme işinde ayrı bir rol veren özelliktir. Toplumun kültürüne, normlarına göre toplumsal cinsiyet ve rol davranışları öğrenilir. Ardından da bireyler çocukluktan itibaren bu öğretilere maruz bırakılarak, öğreti pekiştirilir. Böylece toplumda kadın ve erkeğe farklı toplumsal sorumluluklar yüklenir. Kadın ve erkeğe yüklenen bu sorumluluklar iki cinsiyet için de kısıtlayıcı unsurlardır. Ayrıca iki cinsiyetin de başarılı olabilecekleri ya da faaliyet göstermeyi sevdikleri alanlarda yer almasına engel olabilir. Dilde görülen cinsiyetçi ifade-

göre daha üstün oldukları bu yüzden de “ikinci cins” üzerinde söz sahibi olabilecekleri konusunda yüreklendiriyor. Adam etmek, adam olmak, erkek gibi yapmak, erkek sözü, erkek adam ağlamaz, erkek dediğin yumruğunu masaya vurabilmelidir, hesabı erkek öder, erkek evin direğidir, erkek dediğin şöyle olmalıdır, erkek dediğin böyle olmalıdır... Tüm bu sözler “erkeklik” kavramını yüceltip kadın olmayı aşağılamakta, bunu yaparken de erkeklerin omuzlarına cinsiyetlerinden dolayı çok ağır bir yük yüklemektedir.

Öte yandan; kadınları hedef alan cinsiyetçi söylemler, kadınların toplum içerisinde küçümsenmesine, eksik ve savunmasız görülmesine sebep oluyor. Kadınlarla bağdaştırılmış ev işleri, yemek yapma gibi konularda yapılan pozitif ayrımcı

haline getiriyor ve salt bir beden olarak algılanmasına sebep oluyor.

“ İçinde bulunduğumuz kuşak, bir şeyler karşısında duyar sahibi olmayı, hassasiyetlerinin olmasını aşağılayan bir nesil. Bir şakayı homofobik bulduğunda bunu ifade etmen pek çok zaman değer görmüyor ve hatta aşağılanıyor. ‘Duyar kasmak’ şeklinde geçiştirilebiliyor bu tarz söylevlere verilen tepkiler. Ancak bu türden ifadeler, arkasında güdülen niyet bu olmasa dahi, toplumda kimi yanıltıcı stereotipler oluşturuyor ve sistematik zorbalıkta başka bir halka halini alıyor. ‘Cadaloz ve feminist kadın’ tiplmesi ile ilgili bir şakayı 20 kere duyduktan sonra gerçekten bu tiptemenin yaygın biçimde toplumda var olduğunu sanıyorsunuz mesela. Ya da bir kadının vücudu ile ilgili esprileri ve eleştiri-

SOSYAL BİLİMLER

Tavşan Ralph ve Kapitalist Dünyada Meta

Merve Abacı

Geçtiğimiz ay yayımlanan ve hayvan deneylerini konu alan Tavşan Ralph belgeseli, büyük bir başarı yakalayarak alanında yüksek farkındalık kazandıran çalışmalardan biri oldu. Bu videonun üzerine, cruelty-free* hakkında tartışmalar başladı ve “hayvanlar üzerinde deney yapan makyaj markalarını kullanmaları” gerekçesi ile kadınların sosyal medyada suçlanmasını da beraberinde getirdi. Belgesel, aynı zamanda hepimiz için büyük bir iç sorgulamaya ışık tutarak yaşadığımız yüzyılda üretim sektörü ile ilgili gerçekleri ortaya koydu. Ayrıca etik kararlar almanın karmaşıklığını gözler önüne serdi.

Kullandığımız diş macunundan saçımızı yıkadığımız şampunu kadar pek çok ürünün ya kendisi ya da içinde barındırdığı kimyasallar, hayvanlar üzerinde test yapılarak piyasaya sürülüyor. Bu testlerin bazıları, belgeselde görüldüğü gibi hayvanların deri ve gözlerinde iritasyon olup olmadığına bakılarak yapılıyor. Bazılarında denek hayvanın bir alerji geliştirip geliştirmediği gözleniyor. Bu deneyler, hayvanlar üzerinde kalıcı hasarlar bırakıyor ve çoğu zaman ölümlerle sonuçlanıyor. Üstelik hayvanlar kullanılmadan gerçekleşen modern metotlar daha güvenilir olsa bile. Zira laboratuvar ortamında geliştirilen yapay yöntemlerde insan derisi çok daha iyi şekilde taklit edilebiliyor.

Pek çok marka, hayvan deneyini yasal düzenlemeler mecbur bıraktığı için yapıyor. Bunu zorunlu tutan ülkeler arasında devasa pazar hacmi ile en başta Çin geliyor. Çin’in yasaları, yerli olmayan ve Çin pazarına giren tüm kozmetik ve kişisel bakım ürünlerinde hayvan deneyini zorunlu tutuyor. Burada dikkat etmemiz gereken bir şey var; Çin, kendi ülkesine ait markaları bu yasadaki muaf tutuyor. Yani burada halk sağlığından endi-

şe etmelerinden ziyade stratejik bir hamlenin var olup olmadığını sorabiliriz. Pek çok marka da 26 milyar dolar değerindeki devasa hacimli bu pazarı kaçırmamak için en azından Çin’de piyasaya sürülen ürünlerinde hayvan testi yapıyor.

Bu noktada alınacak en etik karar cruelty-free olmayan markalardan vazgeçmek gibi gözükabilir ama ah-

testi dışındaki alternatif yöntemlerin araştırılması için büyük miktarlarda bütçe ayırmaları. Save Ralph projesini başlatan Humane Society International’ın beraber çalışmayı tercih ettiği L’oreal ve Avon gibi markalar da aynı şekilde davranıyor. Yani sektörün önde gelen bazı markaları, hayvan testine devam etse de hayvan deneylerinin yasaklanmasını destekleyerek kendilerini hayvanlar

İkinci olarak da büyük bir pazar kaplayan markalar, ürünlerini başka alt markaların isimleri ile piyasaya sürüyor. Daha üst bir üreticiye bağlı kimi alt markalar cruelty-free ancak asıl marka cruelty-free olmayabiliyor. Örnek vermek gerekirse, 2017 yılına kadar The Body Shop, L’oreal’in çatısı altında bulunan bir markaydı. Başka bir deyişle, hayvanlar üzerinde deney yapan bir şirketin

sorun.

Çoğumuz merak salıp işin içine girene kadar denklemdeki diğer etkenleri bilmeyi bırakalım, sorunlar hakkında fikir sahibi dahi olamıyoruz. “Peki buna sebep olan nedir?” diye sormalıyız kendimize. Satın aldığımız ürünler, modern kapitalist dünyamızda çok adımlı üretim bantlarından geçiyor. Ham maddeyi, bilmediğimiz bir ülkede çıkarılıyor, parçaları veya içerikleri başka bir ülkede işleniyor, birleştiriliyor, dağıtılıyor. Metanın üretimi yapılırken geldiği her ülkede farklı yasalarla muhatap olunuyor. İşçi haklarına yönelik farklı yasalar, ham maddeler için farklı üretim süreçleri, farklı kalite kontrol koşulları... Sonuç olarak biz ne olup bittiğini anlamadan üzerimizdeki giysiler çocuk işçiler tarafından yapılmış, yediğimiz gofretin yağı için Yağmur Ormanları kesilmiş, yediğimiz yumurtanın üretildiği fabrikada her kuluçka döneminden sonra yüzlerce erkek civciv toplu şekilde öldürülmüş oluyor. Her sektörde ürünlerin üretiminde etik dışı, kanlı uygulamalar var. Etik tercihler yapmak metaya yabancılaştığımız çağda tam zamanlı bir iş. İçinde yaşadığımız sistem bir kişinin her sektörde her daim güncel şekilde kontrollü davranmasını çok güç kılan bir düzen.

Ancak hemen enseyi kartırmayalım, elbette ufak adımlarla hayatımızda değişikliklere gitmek paha biçilemez bir değere sahip. Elimizden geldiğince etik tercihlere yönelmek, pazarı da değişime zorlayan bir çaba neticede. Yine de bu sorgulamaları yapmak, neden yıllarca bu markaların hayvan deneyi yaptığını bilmediğimizi düşünmek, Ralph’ten öğrenebileceğimiz önemli bir konu.

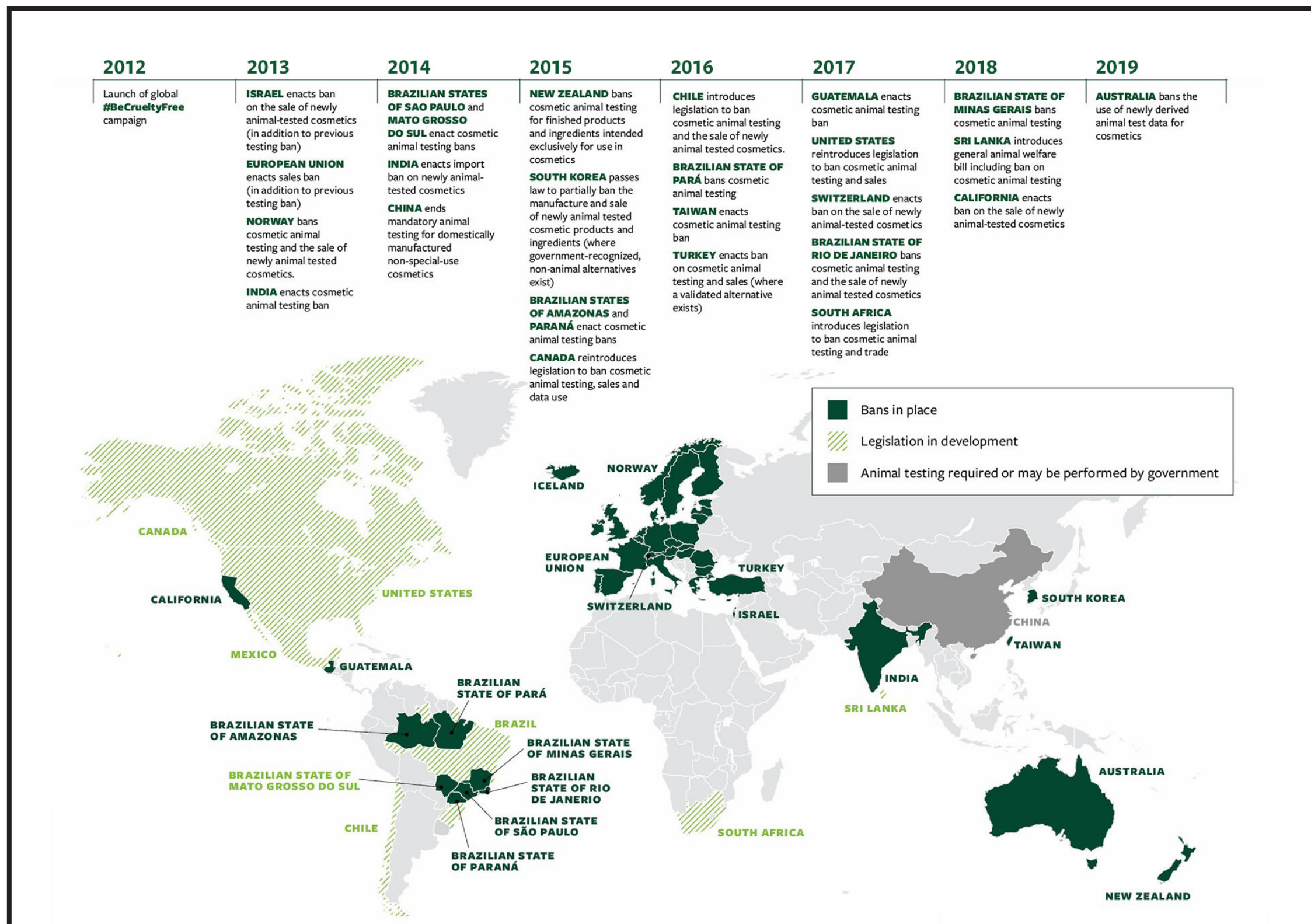

laki sorumluluğu daha karmaşık bir denklem haline getiren birkaç etken bulunmakta. Bunların ilki, Çin’de satışı olan bazı markaların hayvan deneyini yasaklamak için başlatılan projelere katılması ve hayvan

üzerinde deney yapmaya zorlayan regülasyonları kaldırmaya çalışabiliyor. Peki bu markaları nispeten daha temiz mi görmeliyiz, yoksa sorunun kaynağı olarak mı?

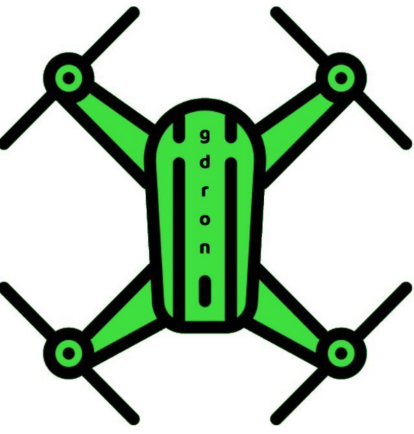
cruelty-free uzantısıydı. 2017 yılında cruelty-free olan Brezilyalı şirket Natura Cosméticos’a satılmasıyla çelişkili durumu son buldu. Bu tarz gri bölgede bulunan markalar için ne yapmamız gerektiği de başka bir

*Cruelty-free: Hayvanlar üzerinde deney yapmamak başta olmak üzere hayvanlara zulüm çektilirilmeyen yöntemlerle üretilen veya geliştirilen kozmetik ve diğer ticari ürünler.

AKADEMİ

VEFA LİSESİ GRENADRON TAKIMI İLE RÖ-PORTAJ

Vefa Lisesi Grenadron Takımı’nı kurmaya nasıl ve neden karar verdiniz?

Taha Ünal: Bilim Fen ve Teknoloji Kulübü’nün ikinci yılıydı. Artık kulübün yapısını ve etkinliklerini düzene oturtmuştuk. Daha sonrasında kulübün kuruluşundan beri amaçlarımızdan biri olan proje takımları için kolları sıvadık. İlk önce İTÜ APIS Liselerarası Model Uydu yarışması için “Bozacılar” takımını daha sonrasında ise TÜBİTAK Liselerarası İHA Yarışması için “Grenadron” takımını kurduk.

Vefa Lisesi Grenadron Takımı’nı kurma sürecinizden bahsedebilir misiniz? Nasıl toplandınız?

Taha Ünal: TÜBİTAK’ın TEKNOFEST bünyesinde düzenleyeceği liselerarası yarışmalarını duyurduğu zaman çok heyecanlandık. Gerekli araştırmaları yapıp

okulun iznini aldıktan sonra ilk yıl zaman sınırı olması sebebiyle ilgisi olan kulüp arkadaşlarımızla “Grenadron” takımını kurduk. Takımda olabildiğince aile ortamına benzer bir ortam yaratmak istedik. O yüzden geçen yıl da bu yıl da takımımız tecrübeli ve bilgiliden ziyade istekli ve öğrenmeye açık kişilerden oluşmaktadır. Amacımız her konuda birbirine yardımcı olan ve hep birlikte bilgi edinerek kendini geliştiren bir takım kurmaktır. Bu bağlamda ben, çok başarılı olduğumuzu düşünüyorum. Şu anda takımın ikinci yılı. Aramızdan ayrılan takım arkadaşlarımız yerine sene başında bir mülakat yaparak üye alımını gerçekleştirdik. Takıma katılan yeni arkadaşlarımıza da yardımcı oluyor, geçen yılın bilgi birikimini onlara aktarıyoruz.

Bize biraz başarılarınızdan bahsedebilir misiniz? Hangi turnuvalarda yer aldınız?

Taha Ünal: Geçen yıl TÜBİTAK Liselerarası İHA yarışmasına katıldık. Kavramsal Tasarım Raporu aşamasını başarıyla geçtikten sonra Detaylı Tasarım Raporu aşamasında İstanbul’da 3. ve Türkiye’de 7. olduk. Bu yıl da TEKNOFEST’in düzenlediği İHA yarışmasına katılıyoruz. Başarıyla Kavramsal Tasarım Raporu aşamasını geçtik, şu an ekip arkadaşlarım ile Detaylı Tasarım Raporu’nu yazıyor ve İHA’nın prototipini oluşturuyoruz.

Takımınızda yarışmalara hazırlanma süreci nasıl geçiyor? Bize iş bölümünüzden bahsedebilir misiniz?

Taha Ünal: Takımımız mekanik, elektronik ve yazılım olmak üzere 3 gruptan oluşuyor. Bu sayede olası sorunları her ekip kendi arasında tartışıyor ve diğer ekiplerdeki arkadaşlarından gerektiğinde yardım istiyor. Her ekip diğer ekiplerin mesajlarına da istediği zaman ulaşarak kendi fikirlerini paylaşabiliyor. Bu sayede hem takım arasındaki iletişim düzenli oluyor hem de takımın verimliliği artıyor. Aynı zamanda düzenli aralıklarla toplantı alıp yaptıklarımızı anlatıyor ve ilerleyen süreçte ne yapacağımızı da tartışıyoruz.

Turnuva esnasında teknik aksaklıklar yaşadığınız oldu mu? Olduysa bunu nasıl atlattınız?

Taha Ünal: Deneme uçuşları yaparken birçok kez İHA’mızı parçaladık. Hatta yedeği olmayan alüminyum ayaklarımız bile büküldü. Bunun üzerine kısa bir araştırma sonucu Gaziantep’te alüminyum ayak yaptırarak. Bizim için bile çok şaşırtıcı oldu. Onun dışında okulun yanındaki ağaçta İHA’mızın bıraktığı izleri görebilirsiniz.

Turnuvalar esnasında kulüpçe hiç unutamadığınız, zihninizde yer eden anılarınız var mı?

Taha Ünal: Yarışma için piste çıktığımız an çok heyecanlıdır. Son ana kadar bir şeyin çalışıp çalışmayacağından emin olamazsınız. Başarılı bir uçuşun sevinci ne kadar büyük ise başarısız uçuş sonrasında hissettiğiniz üzüntü de o kadar büyüktür. Genelde uçuşların en problemli kısmı iniş olur. Bir uçuş sonrasında İHA pervaneleri üzerinde gitmeye başlamıştı. Gerçekten unutulmaz bir andı. Bir keresinde ise yanlış kalibrasyon yüzünden drone uçarken bir sağa sola yüksek hızda yalpalanarak kendini havada tutmaya çalışmıştı. Neyse ki o uçuşun sonrasında İHA hasar görmeden iniş yapabildi. Hâlâ nasıl indiğini anlayabilmiş değiliz.

Grenadron Takımı olarak gelecek yıllardaki hedefleriniz neler, takım olarak ne amaçlıyorsunuz?

Taha Ünal: Takımı ilk kurduğumuz zamandan beri hedefimiz, sürekliliğin olması ve gelecek senelerde de biz olmadığımızda takımın devam etmesi idi. Bu sebepten ötürü takım arkadaşlarımıza çok değer verir, mümkün olduğunca her şeyi beraber yapar ve bildiklerimizi öğretiriz. Bu yılki amacımız TÜBİTAK Liselerarası İHA yarışmasında derece elde etmek. Daha sonraki yıllarda ise uluslararası yarışmalarda ülkemizi ve okulumuzu temsil etmek istiyoruz. Bu sebeple düzenli çalışıyor ve yapabileceği-

mizin en iyisini yapıyoruz.

Bildiğiniz gibi pandemi sürecindeyiz ve bu durum hepimizde bir motivasyon düşüklüğüne sebep oluyor. Siz bu dönemde motivasyonunuzu nasıl korudunuz?

Taha Ünal: Çalışmalarımızın büyük bir kısmını rapor ve tasarım oluşturuyor. Bu süreçler zaten bilgisayar üzerinden yürütüldüğü için çerim içi araçlardan faydalanıyoruz. Açıkçası bu durum işlerimizi büyük ölçüde kolaylaştırıyor. Çünkü herhangi bir sorunla karşılaştığımızda günün her saati birbirimize ulaşabiliyoruz. Ayrıca toplantıların süre sınırı da olmuyor, geçen yıl rapor teslim tarihine yakın bir zamanda 12 saati aşan efsane bir toplantımız oldu. Hâlâ ekip arasında muhabbeti dener. Eğer yüz yüze yapmaya çalışsaydık bu süre boyunca bir yerde buluşup çalışmamız imkansız olacaktı. Onun dışında bize yardımcı olmayı kabul eden atölyelerin sayısı 7/24 açık. Bu sayede montaj ve prototip süreçlerini de sıkıntısız sürdürebiliyoruz. Çok zevkli geçiyor. Pandemi döneminde ilaç gibi geldiğini söyleyebilirim. İlk aylarda eve gitmeye fırsatımız olmadığından pandeminin varlığını bile hissedemedik.

KAYNAKÇA

TARİH

Sancak:

- https://www.bosnakmedya.com/kisaca-sancak-tarihi/
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Sancak_(b%C3%B6lge)#/media/Dosya:Sandzak_region_map.png (görsel 1)
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Sancak_(b%C3%B6lge)#/media/Dosya:National_Symbol_of_Bosniaks_in_Sandzak.png (görsel 2)
- https://www.turna.com/blog/novi-pazar-gezilecek-yerler (görsel 3)

Osmanlı’da Hayvan Hakları:

- https://katalog.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/Default.aspx (Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), Belge Tarihi: 17-07-1269, Yer Bilgisi: 77-55, Kurum: A.}MKT.NZD. (Sadaret - Nezaret ve Devair Evrakı)
- https://katalog.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/Default.aspx (Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), Belge Tarihi: 16-12-1287, Yer Bilgisi: 23-10, Kurum: YB.021 (Yabancı Arşivler - Makedonya Arşivi)
- https://katalog.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/Default.aspx (Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), Belge Tarihi: 20-03-1335, Yer Bilgisi: 105-101, Kurum: DH.İ.UM.EK. (Dahiliye - İdare-i Umumiye Ekləri)
- https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://actaturcica.files.wordpress.com/2019/12/153_163.pdf&ved=2ahUKEwiIqp-Z-arwAhUzg_OHHbex-DOMQFjAFegQICbAC&usg=A-OvVaw1LISZpa2QObG_TNv4jf4LA
- https://katalog.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/Default.aspx (Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), Belge Tarihi: 26-05-1322, Yer Bilgisi: 14-1, Kurum: DH.HMŞ. (Dahiliye - Hukuk Müşavirliği)
- https://www.academia.edu/5993201/_Yabanc%C4%B1_Seya-

hatnamelere_G%C3%B6re_Osmanlı%C4%B1_K%C3%BClt%C3%BCr%C3%BCnde_Hayvan_Haklar%C4%B1_ve_Hayvan_Sevgisi_Animal_Rights_in_Ottoman_Culture_as_Observed_by_Foreign_Travellers

- Jean de Thévenot, The travels of Monsieur de Thevenot into the Levant, Londra 1687, sayfa 51. (https://archive.org/details/travelsofmonsieu00thev/page/n95/mode/2up)
- Edward Frederick Knight, Turkey; the awakening of Turkey; the Turkish revolution of 1908, Boston, Tokyo, J.B. Millet Company, 1910, sayfa 8. (https://archive.org/details/turkeyawakeningo00knigri-ch/page/8/mode/2up)

Kurtuluş Savaşı:

- https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrk_Kurtulu%C5%9F_Sava%C5%9F%C4%B1
- https://www.imo.org.tr/genel/bizden-detay.php?kod=33785&tipi=2&sube=0 (https://www.allaboutturkey.com/independence-war.html)
- https://en.wikipedia.org/wiki/Turkish_War_of_Independence
- https://www.cydd.org.tr/haber/mustafa-kemalin-samsuna-cikisi-1793/
- https://www.milliyet.com.tr/egitim/kurtulus-savasi-kisaca-ozeti-tarihi-sonuclari-onemi-nedenleri-ve-sonuclari-6269695#:~:text=Kurtulu%C5%9F%20Sava%C5%9F%C4%B1n%C4%B1n%20Tarihi,19%20May%C4%B1s%201919%20tarihini%20vermektedir.

II.Dünya Savaşı:

- Yavuz Özgüldür, Türk-Alman İlişkileri (1923-1945), Ankara, 1993, s. 143.
- Baskın Oran, Türk Dış Politikası, İstanbul, Cilt: 1, 2001, s. 388
- Mehmet Gönülöböl-Cem Sar, Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1939), Ankara, 1996, s. 158

- İsmail Soysal, Türk Dış Politikası İncelemeleri İçin Kılavuz, İstanbul, 1993, s. 15.

BİLİM VE TEKNOLOJİ

Beynimizin Kısıtlı Bir Kısmını Mı Kullanıyoruz?:

- https://www.beyin.gen.tr/beyin-mr.html
- https://www.webtekno.com/beynimizin-10-unu-kullandigimiz-efsanesi-neden-yalan-h66981.html

Takımyıldızları:

- http://www.astro.wisc.edu/~dolan/constellations/extra/constellations.html
- https://www.sciencenewsforstudents.org/article/why-people-picked-certain-stars-as-constellations
- http://meetings.aps.org/Meeting/MAR21/Session/S16.6
- http://www.enisdoko.com/gece-gokte-kac-yildiz-gorebiliriz-en-parlak-ve-en-yakin-yildizlar-hangileridir
- http://www.astro.cornell.edu/about-us/117-the-universe/stars-and-star-clusters/constellations/375-what-are-constellations-used-for-intermediate
- https://www.constellation-guide.com/seasonal-constellations/winter-constellations/#:~:text=The%20most%20prominent%20northern%20winter,same%20as%20northern%20summer%20constellations.
- http://www.tcoe.org/scicon/instructionalguide/constellations.pdf

GÜNDEM

Çin’in Korkolden Çıkan Roketi Dünya’ya Düştü:

- https://www.space.com/chinese-rocket-booster-long-march-5b-space-junk-crash
- https://www.space.com/how-to-track-china-falling-rocket-booster
- https://www.milliyet.com.tr/galeri/son-dakika-cinin-korkolden-cikan-roketi-dunyaya-dustu-6501384/17

- https://www.milliyet.com.tr/galeri/son-dakika-cinin-korkolden-cikan-roketi-dunyaya-dustu-6501384/17

Jeff Bozes ve Uzay Ticareti:

- https://tr.euronews.com/2021/05/05/jeff-bezos-un-sahip-oldugu-blue-origin-uzay-seyahati-icin-bilet-sat-s-na-basl-yor
- https://www.sozcu.com.tr/

Kanal İstanbul Projesi:

- https://www.kanalistanbul.gov.tr/images/uploads/50_soru_kanal_istanbul.pdf
- https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-56901540
- https://www.kanalistanbul.gov.tr/tr/neden#:~:text=Bu%20ba%C4%9Flamda%2C%20Kanal%20%C4%B0stanbul%20Projesi,azalt%C4%B1lmas%C4%B1%20ve%20Bo%C4%9Faz%20g%C3%BCvenli%C4%9Finin%20art%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1.

Mars’ta Mantar Mı Bulundu?:

- https://interestingengineering.com/fungus-growing-on-mars
- https://iheartintelligence.com/scientists-claim-they-have-found-evidence-of-mushrooms-growing-on-mars/
- https://www.webtekno.com/mars-yasamin-kaniti-mantar-benzeri-bulgular-h109630.html
- https://img3.goodfon.com/wallpaper/nbig/f/9c/curiosity-kyuriositi-marsohod-2353.jpg
- https://pbs.twimg.com/media/D2mQuK8W0AEn2fR.jpg

SOSYAL BİLİMLER

Dilde Cinsiyetçilik:

- https://sozluk.gov.tr/
- https://www.wikiwand.com/tr/Toplumsal_cinsiyet_sosyolojisi#:~:text=Toplumsal%20cinsiyet%20sosyolojisi%2C%20kad%C4%B1n%20ve,s%C3%BCrecini%20inceleyen%20sosyoloji%20alt%20dal%C4%B1d%C4%B1r

Genel yayın yönetmeni: Merve Abacı

Editörler: Betül Sancaklı, Helen Özyayın

Editör yardımcıları: Kader Kılıç, Salih Cem Ersoy

Tasarım Editörü: Ece Nisa Yassıbaş

Tasarım editörü yardımcıları: Şule Öztürk, Hakan Gölbeke, Zela İmge, Merve Abacı

PR başkanı: Deniz Şehvar Hacısalihoğlu

